UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Avgvstae Tavrinorvm, 1578

[De Tutore.]

urn:nbn:de:hbz:466:1-96846

Visual Library

&decretum.Hoc probatur C.de actore à tutore ſeu curato. da. l.
a vnica.Formam [a] vero inſtrumenti curæ ad lites habes j. in tit. de
cura.§.cum autem.verſi. inſtrumentum vero.

ADDITIO.

a Adliteram. ¶ Formam hanc ponit Roſ.in parte vii.

a

¶De Orphanotropho. [a] Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Orphanotrophis quæ ſint opponenda.*
2 *Turpis perſona, vel ſuſpectæ vitæ, non ſit orphanotrophus.*

ORPHANOTROPHIS pauca poſſunt oppo
b ni [b].Quid autem ſit orphanotrophus,dixi ſ.de his, qui
alieno nomine in iudicio interueniunt.† ¶ Poteſt ergo
opponi,quod non fecerunt inuentarium ſollenniter &
quod ſunt minores xv.annorum.C. de epiſc.& cle. orphanotro-
c phos.C. de legit tutori .l. pe. [c] †¶ Item,quod eſt turpis perſona,
2 vel ſuſpectæ vitæ.ff. ſol. ma. ſi cum dotem.§ eo autem tempore
vel illud ſpeciale eſt in dote.Item quod eis interdicta eſt admini-
ſtratio. 3.quæſt.2.quia ea.extra, de accuſat.ca.fin & dixi infra, de
tutore.§.fi. in fi.& arg.ff.de eui.vendicantem.C.vnde vi.memine
rint.Et hoc idem intellige in prælato eccleſiæ, & adminiſtratore
vniuerſitatis.De iſtis.no.j.de inſtrumentorum edi.§.edicto.verſi-
cu.ſunt etiam.

ADDITIONES.

a Ad iſtam & duas ſeq.ſufficiat ſuum nigrum cum additione.
b Opponi. ¶ Verbum Vber.de Bo.
c l.penul.¶ Ad hoc,& ad id quod ſequitur,facit clemen. de reli. do. quia contingit.§.ut autem.

¶De Vicedomino. Rubrica.

SVMMARIVM.

Vice dominus quis dicatur.

1 SCIAS †,quod vicedominus proprie eſt, ſecundum iura, qui præeſt rebus epiſcopalibus: vt lxxxix.diſtinc. volumus.& c.ſequen. 1.quæſt. 3. ſaluator. circa med. ver.in nomine,ſ.de his,qui alie.no.in iu.interue. prope prin.cuius formam collige ex præmiſſis.

¶De Vicecomite. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Vicecomes quis dicatur.*
2 *Inſtrumentum conſtitutionis vicecomitis, quale debeat eſſe.*
Forma conſtituendi caſtaldionem & uicecomitem, eſt eade m.

VLTIMO loco nota, qualiter conſtituatur viceco
mes.Et ſcias †,quod vicecomes dicitur ille,cui domi
nus temporalis committit executionem iuriſdictio-
nis ſuæ in aliquib.caſtris: & ſic vulgariter talē uocāt
Lombardi,& aliqui ī patrimonio beati Petri:& talis nō debeteſ-
2 ſe clericus: vt extr. ne cleri. vel mo.c. clericis. & conſtituitur ſic:
a †Inſtrumentum conſtitutionis vicecomitis [b].
FORMA Dominus talis elegit,fecit & conſtituit P.ſuū vicecomitem integre in omnibus pertinentiis talis terræ, vel caſtri,ſibi ſuper ipſa terra, & omnibus in ea habitantibus & habitaturis ſuæ poteſtatis & iuriſdictionis plenitudinem delegās & committens,vt ex nunc,quandiu ipſi domino placuerit,tam ſuper quæſtionib.& cauſis quibuſcūque audiendis,cognoſcendis,& terminādis,quam ſuper collectis ,ſeruitiis,& omnibus & ſingulis ipſi domino debitis,petendis,exigendis,& recipiendis,nec non & ſuper imponendis & faciendis exercitibus & caluacatis ad honorē & ſeruitium ipſius domini & ſup manutenendis & ꝯſeruandis iuribus & ꝯſuetudinibus eius,gerat & habeat in omnibus, & p omnia vicem ſuā.Super criminalibus uero cauſis & maleficiis indagandis & recognoſcendis , poſsit plene procedere: ſententia tamen pœnæ ſanguinis & punitione perſonarum , ipſi & eius iudicio reſeruata:qui dominus ſolēni ſtipulatione promiſit dicto vicecomiti ſe firmum & ratum habiturum , quicquid circa prædicta duxerit faciendum.Cæterum in ſignum recognitionis pleni dominii ,idem dominus ipſum P.de ſupra dicto officio cum chi-
3 rotheca vel baculo inueſtiuit.† Formam autem caſtaldionatus colligas ex præmiſſis.

ADDITIO.

a Vicecomitis. ¶ Adliteram Rolan.ultima,in vii.part.

a ¶ De Tutore.[a] Rubrica.

FREQVENTER ſe tutores aſſerunt,qui eſſe nō
poſſunt,& idcirco quę contra eos obiici poſſunt , videa
mus.Prænotandum autē eſt quòd tutores & curatores,
b res,alii ſunt teſtamētarii [b],alii legitimi , alii datiui , alii
anomali. de quibus per ordinem proſequamur. Vltimo de corū
generalibus impugnationibus tractaturi.

ADDITIONES.

a Ad materiam iſtius rubricæ,& rubricæ ſequentis,non ſufficiunt volumina nam de ea occupati ſunt duo libri Digeſt.ſcilicet. xxvi. & xxvii. in C. e. tit. de te.tu.vſque ad fin.v.libri,quæ ſunt rubricæ,xlvii.in j.li. Inſtit. ſunt rub. xiiii.ſ.de tutela vſque in fin.libri.in lib.Auth.rub.ii.col.6.& 4.col. 7. ¶ Doctores autem proſequuntur.ſ.Azo in Summa , qui dare , dariue tu. vel cu. poſsint.Bar.char.2.ver.diximus , compendioſe. ¶ Tancr. ſolum de ipſorū ſatiſdatione,in rub.de ſatiſd.procuratorum. &c. in fin. ¶ Rofr. vbi de offi. iu.Reſpon.de offi.iu.qui bonis alicuius cura.datur.cum iiii.ſeq.tractat materiam huius rubric.& ſeq.& inter ciuiles de actione tutelæ directa. & in rub.ſeq.de contraria.de quibus j.de iud.§.generalia.vbi tractabo quæſtiones Pilei.De his duabus etiam Ioan.de Blan. & omnes libellarii. Vber. de Bo.j.§.ex perſona.ſępius allegato.ver.ſi veniat ad agendum , vt tutor.mihi char.x.Dicit,quod ſapiens aduocatus agente tutore faciet principalem cauſam carere prin.& ſuper eo.§. ver. ſi iſta generalia. dicit ſe non conſulturum alicui illum in aduocatum recipi,qui permiſit in prin. intra decendium inchoari.Io.de Deo ſine his verbis proſequitur. ¶ Vbertus Cauil. lib.iii.rub.de tutore,qui vult agere. Vber.de Bon. poſuit rubricam qualiter repellantur tutores & curatores in genere. ¶ Quęſtionem autem dominicalem 77.de tutore & eius pupillo,qui in præſentando diſcordant , plene vide de electio. ex eo quod.li.6. ſuper gl. ff. de iure immuni. ¶ Noſtris temporibus fuit dubitatum , an tutela regis Legion. finiretur finito anno 14.ita quod nec habere deberet curatorem. Quod illa ætate finiatur tutela patet. Inſti.qui.mo.tu.fi.in prin.& vide j.§. 1. ver. item quod is cur. Quod adminiſtrare deberet,allegabatur ius & factum ac conditio perſonæ: de iure allegabatur.quod maior 14.cauſas beneficiales & matrimoniales etiam in iudicio adminiſtrat vt maior.de iudic.c.vlt.li.6. de reſt. ſpo. ex parte. Si ergo adminiſtratio beneficii & coniugis ſibi conceditur,concedi etiam debet adminiſtratio regni,ex quo finita eſt tutoris adminiſtratio. Arguebatur etiam de ſexu ad ætatem:nam fœmina ex ſexu eſt inhabilis ad iudicandum. ff.de re.iu.l.ſęminæ.& tamen ſi ex ſucceſsione ſibi debeatur dignitas ſecularis,illam adminiſtrat.12.q.2.cum deuotiſsimam. de arbi. dilecti. & vide quod ibi no.in 3.gloſſ.& quod ſuper ea dixi. & facit de priuil. ex parte. iii. Item inducitur lex,cum prætor. ff. de iud.quæ ſolum impuberib. ætatis reſpectu prohibet iudicare. Inducitur & lex,quidam conſulebant ff. de re iudic.& quod no.de offi.deleg.cum vigeſimum. Inducebatur etiam,quod pubes non cogitur curatorem habere:quia non datur inuito,niſi in litem. Inſtit.de cur.§. item inuiti. in facto dicebatur , quod diſſenſio tutorum erat damnificatio regni. Cum etiam Euangeliſta teſtetur , quod omne regnum diuiſum in ſe deſolabitur,& domus diuiſa non ſtabit. Matth. 12. Quæ diſſenſio dicebatur in facto aliter ſe dari non poſſe , quàm per adminiſtrationem adulti habentis penes ſe ſapientes,quorum conſilio regat regnum,per quod & propter multitudinem aſtantium & officiorum ab antiquo ordinatorum in domo & familia regia ſperabatur regimen proſperari. De tertio dicebatur,quod multum ætatis ſupplebat diſcretio , ſicut alias dicitur de deſpon.impu.c.fi.77.diſt.monachus nouitius.& C.de proxi. ſacro ſcri. l. in ſacris.Et dicebatur ei conuenire illud Lucæ ij.Puer creſcebat & confortabatur plenus ſapientia,& gratia Dei erat cum illo.& quod Salomon adhuc puer electus fuit à Deo,Paralip.23. & illud Prouer. 20. Ex ſtudiis ſuis intelligitur puer.extr.de præſumptio.ex ſtudiis. ¶ In contrarium inducebatur textus legis primæ in prin.ff.de mino.Item quod licet ſit diſcretus adultus:tamen veniam ætatis non impetrat ante 20.annum.C.de his qui ve.æta. impe.l.2.Item tales propria negotia adminiſtrare neſciunt: multo minus publica: vbi maius imminet periculum.de elect. vbi periculum.lib.6. cum concor.Item ſtabilem mentem non habens,ſapientium hominum non debet iura tractare.C.de teſta.mili.l. fin. Inducebatur , indecorum eſſe , quod alios regant,qui ſeipſos neſciunt gubernare. de ęta. & qualita. indecorum & quod ibi ſcripſi poſt Ariſt.& poſt Socra. Inſt. de excu. tu. §. minores. & verbum.Salo.xxx.Prouerb.notatum extr.de præſum. ex ſtudiis. Et Eſa. 3. Dabo pueros principes eorum.& Eccleſiaſt.x. Væ terræ, cuius rex puer eſt: & cuius principes mane comedunt.Et regis eſt proprium, iuſtitiam facere. 23.q.5 regum.& ſpeciale periculum allegabatur in ipſo regno,in quo in criminalibus non appellatur,quia non recognoſcit ſuperiorem,vt nota. lx ii. diſtin. Adri.& de ipſo.de donatio.inter virum & vxor. & ſi neceſſe. Ad hāc partem facit de ſup.ne.præla.grandi.Et hæc pars fertur electa.
Adde,quod uerba propoſita addita ſunt de verbo ad uerbum , Oldr. eius conſi.52.incipiente,quæſtio talis.
b Teſtamentarii. ¶ Hoſtien.ibi.j.§.pen.in fi. remittam , addebat quaſi teſtamentarios.

¶De teſtamentario Tutore.

¶Obiicienda contra dicentem ſe teſtamentarium tutorem.

SVMMARIVM.

1 *Datus tutor in teſtamento, facto inuentario, an poterit debitorem conueni re pupillarem nomine pupilli.*
2 *Tutor vel curator datus a patre, vel matre filio naturali, ſi non ſit confir matus, non ualet.*
3 *Datio tutoris a matre in teſtamento coram quatuor teſtibus, an teneat. Inſtrumentum teſtamentariæ tutelæ quomodo concipiatur.*
4 *Tutor abſolutus a reddenda ratione per teſtatorem, non debet amplius cogi ad iurandum, ſeu promittendum de ratione reddenda.*
5 *Tutor teſtamentarius non tenetur fideiuſſorem præſtare.*

§.Si tutor dicit ſe teſtamentarium, ſ.in teſtamento datum:
obiice, ꝙ is, qui teſtamentum condidit, talis eſt, qui non
pͭ tutorē dare: vel is qui datus eſt nō potuit dari. qđ dic vt ff. de te
ſta.tu.l.1. Itē, ꝙ teſtamētū, in quo datus eſt, imperfectū eſt, vel ꝑ
epiſtolā datus eſt. C.de ꝯfir.tu.l.2.ff.e.l.2. Item, quod ex illo teſtō
non eſt adita hæreditas. ff. de teſta. tu. ſi nemo. & l. ſeq. & l. in te-
1 ſtamēto. † ¶ Sed an [a] datus in teſtamēto facto īuētario, poterit ꝯ
a uenire debitorē pupillarē nomine pupilli? Videtur, ꝙ non. Nam
b hic videtur eſſe perplexitas [b]. Nō enim pͭ eſſe tutor, niſi ſit adita
hæreditas, vt iā dixi: nec ēt adiri pͭ, licet ſit lucroſa, ſine tutoris au
ctoritate Inſti. de auct.tu.§. neque tamen. Sed dic, quod iuſſu iudi
cis adibit hæreditatem: vt C. de iu.deli.ſi infanti. in fi. vel dabitur
curator, ad adeundā. C. de admi.tu.cum quidā. ſecundum Albe.
c Pap.[c] Item excipitur, quod eſt talis, qui alias nō poteſt ex teſtamē
to capere ff. eodem, teſtamento tutores. Item, quod non iure da
tus eſt, ff.e. teſtamento. 1. Item, ꝙ illud teſtū eſt inofficioſū, vel
falſum. ff.e. iure noſtro. & l. ſeq. Item, quod eſt irritum, & vide cau
ſas. ff. de iniu.rup. & irri.te. Inſt qui.mo.te.infir. ꝑ totum, & dicā
ĵ. de inſtr.edi.§. compendioſè. Item, quod eſt minus ſolenne: nec
eſt a iudice confirmatus. C. de confir. tu.l.2.ff.e. qui a patre. & l. ſi
filio. & de admi.tut. tutores §. curatores teſtamento. Et ſi exhibe
tur confirmatio, vide ſi eſt legitime facta. quod dic vt ff. & C. eo.
2 per totum. † ¶ Item, quod datus eſt a patre, uel matre tutor vel
d curator filio naturali [d], nec eſt confirmatus: vnde non ualet. ff.
eod. de confirmà.tut.l.1. & l. qui a patre. & l. naturali. & l. vtilita-
tem. C. eo.l.fi. de epiſ.aud. de creationibꝰ. Inſt. de cur.§.1. & in pͦd.
§. curatores. C. de neg.geſt. curatorem. Item obiice teſtamento
quicquid obiici contra illum poſſet, ſi ex eo hæreditas peteretur:
puta teſtatorem non fuiſſe ſanæ mentis, vel alias fuiſſe inteſtabi-
lem. & ſimilia. extr. de ſuc. ab inte.c.fi. ff. qui teſta.fa.poſ per totū.
Inſt. qui. non eſt permiſ.fa.te. Item excipitur, ꝙ tutor datus in te
ſtamento eſt furioſus. Inſti. qui da.tut.poſ.§. furioſus. Item, quod
eſt incertus, vel incerte datus, vel ad certā rem, uel cauſam datus
quod fieri non poteſt. ff. de teſt.tu. tutor ita. Inſt. qui da. tu.poſ.§.
certæ. Itē, quod cauſa quare datus eſt, mutata eſt: quia ex amico
factus eſt inimicus, vel ex diuite pauper. ff. de teſt.tu. paterfa. in fi.
& de confir.tu.l.pe. Item, quod datus eſt a matre tut. vel cur. nec
eſt a iudice confirmatus: vnde nō tenet. ff. de confir.tut. l.j. & de
3 teſt.tu l. mater. † ¶ Quid ſi detur tutor a matre [e] in teſtamēto co
e ram 4. teſtibus? Videtur, quòd tenet datio: qa poteſt teſtari inter
f liberos quocunq; modo vult.[f]. Sed hoc verum eſt in hæredita-
te: quia ſi decedat, ex toto perueniet ad eos, ſecundum Ia. Quid ſi
auia inſtituens nepotem dat ſibi tutorem? Videtur, quod non
ualet quia lex ſemper dicit đ matre quæ eū inſtituit: ut C. de teſta.
g tu. mater [g]. ſecundum Homobo. Inſtrumentum autem teſtamen
tariæ tutelę ſic concipitur:
h FORMA Tutelæ teſtamentariæ [h]. Cum nuper T. in ſuo teſta-
mento manu talis notarii ſcripto, P. tutorem H. & M. eius filiis re
liquiſſet, idem P. in præſentia talis iudicis conſtitutus eandem tu-
telam petiit ſibi auctoritate ipſius decerni. Eodem igitur iudice
tutelam ipſam ei decernente, promiſit idem P. mihi tali notario
ſ̃. ſcripto ſtipulanti & recipienti vice & nomine dictorum pupil
lorum, & corporaliter iurauit ad ſancta Dei Euangelia omnia &
ſingula utilia ipſis pupillis facere, & inutillia prætermittere: ipſo
rumque res & perſonas ad commodum & vtilitatem eorum bo
na fide cuſtodirre & ſaluare: inuentarium de rebus eorum facere,
& adminiſtrationis ſuæ rationem tempore debito reddere, cum
integra reſiduorum reſignatione, eo ſaluo, quod ſemper vti va-
leat veritate. Cæterum, dictus iudex huic actui legitimo ſuam au
4 ctoritatem interpoſuit & decretum. † Hoc tamen nota, quod ſi
teſtator liberauit & abſoluit tutorem a reddenda ratione, tunc
non facias eum iurare & promittere de reddenda ratione: ſed
poſt illa uerba, inuentarium de rebus eorum facere, &c. iunge: ra
tionem vero adminiſtrationis reddere cum ab ea fuerit abſolu-
tus a teſtatore, non aliter quam de iure debuerit, teneatur.
5 † Item teſtamentarius tutor non tenetur præſtare fideiuſſorem:
i vt ĵ.§.3. ver. horum [i].

ADDITIONES.

a Sed an. ¶ Iſtō uer. fuit Ace. in l.1. C. de teſt.tu. in 1.gl. quæ fuit additio.

b Perplexitas. ¶ Domi. meus in legibus negabat perplexitatem, dicens hunc caſum, quod ſufficit de facto fieri: autorizabit ergo tutor pupillo adeunti, licet non poſsit de iure, per l. mulier.§.1. ff. de condi.inſtit. Cuius caſum vide, & plura ſimilia in quæ. ſuper regula, non præſtat. de reg. iur. lib. vi. ver. adhuc.

c Alb.Pap. ¶ Et ille faciet inuentarium, ī quo ſolum ponet ſpem hęreditatis adeundæ, & ita ſeruatur. Aliqui reprobant, quod de curatore dicitur per l. cum in una. ff. de appellat. & dicunt dandum alium tutorem per l. hæreditas. in princip. ff. de te. tu. & no. in l. ſi nemo ibi præce. Dici tamen poſſet, ꝙ hæc perplexitas ceſſat in ſuo hærede. Ad quod benefacit ff. de legat.j. ſi poſt mortem. in princip. & Inſtit. de hæredib. quæ ab inteſt. §. ſi autem. De his per Cy. in l. 2. C. de teſt.tut. ¶ Adde ꝙ opi. Ioan. And. quæ fuit Dyni in d.l. ſi nemo. ſequitur etiam Bar. ibi qui ponit ēt, q̄d ſi ſuitas non poſſet operari: quia teſtator ſubſtituiſſet vulgariter.

d Filio naturali. ¶ Hic eſt quod facit hunc caſum diuerſum ab illo. Item quod datus, qui ſequitur. ¶ Adde vt per Bar. in l. naturali.§.1. allegata per Specu. & ibi etiam de matre.

e A matre. ¶ Accur. vbi ſ̃. dicit a patre.

f Modo vult. ¶ C. de teſt. hac conſultiſsima.§. ex imperfecto. & vide quod ibi not.

g Mater. ¶ Subdit Accur. vbi ſ̃. quod dixi in matre, idem in auia.

h FORMA tutelæ teſtamentariæ. ¶ Rolandini fuit vſque ad finem huius §. parte 7. poſt prin.

i Horum. ¶ An poſsit eſſe teſtamentarius debitor, uel creditor, uide ĵ.§. fin. vltra medium.

¶De legitimo Tutore.

SVMMARIVM.

1 *Dicenti ſe tutorem legitimum incumbit onus probandi, ſe legitime conſtitutum.*
2 *Vbi teſtamentarius tutor extat, non eſt locus legitimo.*
3 *Inſtrumentum legitimæ tutelæ qua forma concipiatur.*
4 *Tutelæ legitimæ quando ſit locus.*

2.§.Si vero dicit ſe legitimum, ſcilicet proximiorem, nō ha
bita differētia inter agnatos & cognatos, vt in aut. de
1 hæ. ab inte.ve.§ ex his. col. ix. † probet hoc, & quod etiam ſit legi-
time conſtitutus. Tu vero, proba, ſi potes, ꝙ alius ſit proximi-
or, & quod non eſt legitimè conſtitutus. & vide C. de le.tu. auth.
2 ſicut. & ff.e.l.pe. & per totum.§. † ¶ Item excipe contra eum, ꝙ te
ſtamentarius tutor extat: vnde non eſt locus legitimo. ff. de teſt.
tu. ſi quis ſub conditione. ff. de tu. & ratio. diſ. ſi tutor.§.1. Itē, ꝙ
nō ſatiſdedit idoneè rem pupilli ſaluam fore: niſi ſit pater, vel pa
tronus ff de legitimis tu.l.2. in qui. cau. in integ. re. non eſt nec. ſi
tutor. C. de tu. quia non ſat.l.1. & no. Inſt. de ſatiſ.tu.§.2. Item, ꝙ
a nō recepit tutelam intra annum [a]. C. de le. hær.l. ſciant. ff. ad Ter.
l.2.§. ſi mater non petierit. Inſtrumentū autem tutelæ legitimę ſic
concipitur:
3 † ¶ FORMA Tutelæ legitimæ [b]: Talis iudex, talem dominā
b matrem H. pupilli filij quondā T. in ipſius præſentia cōſtituram
eiuſdem H. tutelā petentem & affectātem, cum eadem tutela ſi
bi ſecundum iuris ordinem deferatur, & ipſa ſit in ea prę ceteris
præferenda, eidem pupillo tutricem conſtituit & decreuit: quæ
tutrix ꝓmiſit mihi notario. ĵ. ſcripto vice & nomine dicti pupilli
ſtipulanti, &c. vt ſ̃. in alio inſtrumento, vſque ibi: vti valeat verita
te, poſtea iunge, renuncians Velleia. Senatuſcō. & ſecūdis nuptiis,
& omni alii auxilio, de ipſis iurib. & beneficiis plene certificata
quæ ſint, & quid dicāt. Inſuper P. dictæ tutricis precibus & māda
to pro ea extitit fideiuſſor, & demum huic actui legitimo idem
iudex ſuam auctoriatetm interpoſuit, & decretum. Et hæc forma
probatur in his, quæ no. ĵ. in §. nunc dicendum. Sed pone, paterfa
mil. decedit vnico filio impubere puta anniculo, & alio pubere,
puta xxiii. ann. agente relictis: reliquit ēt fratrē legitimæ ætatis
Ecce frater impuberis eſt inhabilis, quia ætatis inſufficientis: nūc
quæritur, an ſit locus datiuo: item eſto, quod frater defuncti vo
cetur vt legitimus, vel alius ut datiuus: quæritur an iſte pubes ad-
ueniente legitima ætate, excludat alium illegitimum, vel datiuū.
Et uidetur, ꝙ patruus tanquam legitimus præcedet datiuum, &
c ei præferetur. C. qui da.tuto. uel curat.poſ. l. ſi ſoror [c]. Item patru
us ipſo iure eſt tutor. l. xii. tab. vt ff. de le.tu. legitimos. ergo datiuo
locus eſſe non poteſt: quia habenti tutorem, tutor dari non pͭ; vt
C. qui petant tu. cum ius habenti. Itē, cum frater impuberis, qui
nunc inhabilis eſt, ſperetur eſſe habilis adueniente ætate. ff. de le-
git.tu.l.1. locus eſt datiuo, nec vocabitur agnatus, qui eſt in gra-
du ſequenti. vt ff de excuſ.tu. non ſolum.§. ſi libertus. & C. de epi.
audi.

ADDITIONES.

a Intra annum. ¶ Vber. de Bo. dicit forte, ſubdens hoc non eſſe clarum. allegat eaſdem leges. Ioann. etiam de Deo non poſuit hic, quem imitatus eſt auctor. ¶ Adde quod Bal. conſi. clvi. & cccxliii. lib.1. tenet ſufficere, ſi petat intra annū & ꝯſi. 21. li.4. Ang. ꝯſi. 108. & ꝯſi. 166. Pau. de Ca. ꝯſ. 265. & 3[illegible]

b FORMA Tutelæ legitimæ. ¶ Rolandini, vbi ſ̃.

c Si ſoror. Quomodo Hoſt. exponit textum illius. l. ſcripſi ſuper parte 2. de ap. ſuper j. gl. ver. ſi tamen iudex.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

audi.de creationibus.Item videtur,quod frater impuberis legiti
ma ætate adueniente,excludet patruũ, qui eſt gradus inferioris
arg.ff.de ſuc.edi.l ſi. Excludet ẽt datiuum,ſi a iudice datus ſit:vt ff.
de tu.& ra.diſ.ſi tutor.§.ſi duobus.& ar Inſt.de Atti.tut.§ ſed ſi te
ſtamento.& §.item ſi iure.& §.ab hoſtibus Econtra videtur,ꝙ ñ
excludet patruum, cum ambo ſint legitimi, & ſic ambo debent
eſſe tutores vt ff. de leg.tut.l. 3.§.ſi duo.& l.ſi plures. quaſi pares
ſint Et par in parẽ nõ habet imperium:vt ff.ad Treb ille a quo.§.
tempeſtiuum extr. de elec.innotuit.Item uidetur quod non re-
uocat datiuum, cum ſemel legitime datus fuerit.ar.ff.de tu.quæ
ſitum.C.de teſta.tut.ſi tutores teſtamento. Odof.[a] dicit locũ eſſe
datiuo tutori,patruo excluſo ff.de legit tu.l.1.§.ſi apud & in præ.
§.ſi libert⁹. & d.l.de creationibus.Item dicit,quod legitima ætate
b adueniente fratris impuberis ipſe erit tutor,& excludet datiuũ [b]:
ut in præ. concord. in proxima quæſtione. alias non. per H. ff. e.
4 agnato.† ¶ Et vt ſcias quando tutelæ legitimæ locus ſit,dic cum
perſona agnati impeditur habere tutelam legitimã, aut impedit
ab initio cum tutela eſt deferenda:aut ex poſt facto,ea iam dela-
ta.Si ab initio,& impedimentum eſt perpetuum:vt quia eſt fœ-
mina,vel perpetuo furioſus,mutus,vel ſurdus:tunc nõ eſt locus
datiuo,ſed legitimo ſequentis gradus:vt ff. de le. tu.l. 1.§.interdũ
alibi.& § item in libertis.& §.fi.& l.agnato.in fi.Si aũt eſt tempo-
rale impedimentum: vt quia minor, vel captus ab hoſtibus:tunc
non eſt locus legitimo ſequentis gradus, ſed tantũ datiuo: vt ff.
eod.l.1.§.ſi locus.& in præ.§.ſi libertus.Cæterum ſi impeditur ex
poſt facto:vt quia remouetur, vel excuſatur,locus eſt datiuo,&
non legitimo ſequentis gradus:vt ff.e.l.3.§. quæri poteſt.Si uero
moritur, uel capite minuitur, locus eſt legitimo ſequẽtis gradus,
& non datiuo. ff.eo.l.3.§.non tantum. & l. quod defuncto. Quæ
autem tutela excludat alteram dicam j.§. nunc dicendum.

ADDITIONES.

a Odof. ¶ Cuius ad literam fuit tota iſta quæſtio, vſque ad §.vltimam line-
am.in addi.ſuper ſum.tit.de legit.tutel.
b Datiuum. ¶ Teſtamentarium non.& concordat j.§.nunc dicendum.ver.
ſed pone aliqua.

¶ De datiuo Tutore.

¶ Tutore ſeu curatore ſe dicente datiuum, quæ contra. opponatur.

SVMMARIVM.

1 *Filio ingreſſi monaſterium, an debeat dari tutor.*
2 *Tutores datiui multimode dantur.*
3 *Tutor datiuus per Græcam conſtitutionem debet ſatiſdare.*
4 *Tutor datus inutiliter,& confirmatus, an dicatur datiuus vel teſtamentarius.*
5 *Inſtrumentum datiuæ tutelæ quomodo,& qua forma conficiatur.*
6 *Tutela alia datur a lege,alia a teſtatore.*
7 *Tutelarum ſpecies ſunt duæ: & qua forma fiant.*
8 *Tutoris datio,quo pacto debeat a iudice confirmari,vt ualeat,& qua forma fieri debeat.*
Tutor poſtquam ſe datum nouerit intra quinquaginta dies, qua forma ſe poterit excuſare.
9 *Cauſa iuſtæ dandi regibus curatores, quæ ſint.*

a 3.§.Si autem [a]tutor vel curator ſe dicit datiuum,ſ.datũ a iu
dice:excipe,ꝙ alius eſt teſtamẽtarius, vel legitimus,
qui præcedit eum.ff.de tu.& rat.diſ.ſi tutor.§.1.quia habenti tuto
rem,tutor dari non poteſt:vt j.dicam.Item quod eſt datus ab eo
qui dare non potuit,puta a delegato præſidis, vel a prætore,vel
præſide furioſo.ff.de tu.& cur.da ab his l ius dandi. & l.nec man-
dante.de hoc j.ti.proxi.Itẽ,ꝙ erat talis pupillus, cui non erat da
tus.ff.eo.l.1.l.pupillo. & C. vbi pupillus edu.l.fina. qui dari tu.vel
1 cur.poſſ.neque.† Sed quæritur,an filio ingreſſi monaſterium de
bet dari tutor? Et uidetur, quod ſic: quia ingreſſus tranſit in alte-
rius poteſtatem. xviii.q.2.abbatem. Vnde alium in ſua poteſtate
habere nõ poteſt.ff.de adulte.ſic eueniet.ff.de acqui.poſ.cum hæ-
redes. & de acqui. re.do. liber homo.Imo ſeruus efficitur: vt liiii.
diſt.multos.Sed dic, quod non tranſit,quoad hoc,in abbatis po-
teſtatem, ut filius eius liberetur a patria poteſtate. Certi enim sũt
modi,quibus quis liberatur,de quibus non eſt is. Inſti. qui mod.
ius pa.po.ſol.§.fi.Ergo ſi filius ingreſſi in patris maneat poteſtate
non debet ei dari tutor: dabitur tamen curator bonis. C de bo.q̄
lib.l.fi.§ ſi autem a patre.de capti & poſtl.reuer.l.3. ff.ex qui.cau.
2 ma.l.ab hoſtibus.in prin vide j.de ſta.mona.ver. xii.† Horum au-
tem datiuorum quidam dantur ſine inquiſitione, alii ex inquiſi-
tione, alii extraordinarie,ſiue anomale.Hi qui dantur ſine inqui
ſitione, ſeu cauſæ cognitione: vt quia non quæritur,an ſint locu-
pletes,uel non,& huiuſmodi.ff.de confir. tu. l.1.Inſti.de Attil.tu.
§.ſed hoc iure.ſatiſdabunt rem pupilli ſaluam fore,ſicut & legiti-
mi,vt prædixi:& probatur C.de tu.& cur.qui nõ ſatiſd.l.1 & 2.C.
in quibus cau. in inte.reſti.non eſt ne.ſi tutor. C. de poſtli. reuer.
cum cognatos. C. de cura. fur.l.fina §. ſed cum antiquitas.C. de
epi.au.l.2.Sed dati ſeu confirmati ex inquiſitione non ſatiſdant,
Inſt de ſatiſd.tu.& cur.§.2.C de tut.& cu. qui non ſatiſd. non om-
nium. vt patet in eo, qui a patre datus eſt tutor in teſtamento
emancipato filio:qui ſine inquiſitione confirmandus eſt, & ſine
ſatiſdatione: vt Inſt. de tute,in fi. niſi in curatore furioſi, qui licet
datus ſit ex inquiſitione,tamẽ ſatiſdat,ſi non habet idoneam ſub
ſtantiam C.de cur.fur.l.fin.§ Sed ſi quidem.& §.ſi vero,non talis.
3 † Hodie vero per conſti. Græcam, quæ recitatur Inſtit. de Attil.
b tut.§.nos autem.omnis datiuus ſatiſdat.Hoc tamen [b] fallit ſecun
dum quoſdam,in matre filio tutorem dante, qui non ſatiſdat: li-
c cet ex inquiſitione detur [c] ff.de confir. tut.l.j.C. eo. l.1.veruntamen
ſi tutor vel curator ſit locuples, remittitur ſatiſdatio. C.de
epiſcop.audien de creationibus.ff.de teſta.tut.teſtamento. circa
finẽ.ff.de le.tuto legitimos.circa prin.Sed & teſtamentarius tutor
non ſatiſdat,cuius fides a teſtatore approbata eſt.Inſti. de ſat.tu.
& cu.§ 1.ff de teſt.tut.teſtamento datos. reſp.1.etiam nec recte
datus,ſi tamen ſit confirmatus:vt ff.de confir.tuto.l.j.dum tamẽ
confirmatio ſit legitime facta,alias non.ff. eodem.l.naturali.& di
4 xi.s.† ¶ Sed an datus inutiliter & ꝯfirmatus ſit teſtamẽtarius,vel
d datiuus? Dic [d],quod datiuus.argumen. ff. de verbor.ſigni.l.lege.
& in authen.de defen.ciui § interim C. de ve.iu. enu.l.1.§.ſed ne-
que.De hoc no.C.de confirman.tut.l.2.& vide j.§. proxi. verſic.
e Item obiicias ei.Item excipitur [e] contra tutorem, vel curatorem
quod non ſatiſdedit rem pupilli ſaluam fore.vt C.in quib.cau in
integ reſti.non eſt neceſ.ſi tutor niſi ſit teſtamentarius, vel ex in
quiſitione datus:quod dic,vt iã dixi in ver. horum.Item,quod du
bitatur an ſit tutor vel curator,an geſtus ſit ei commiſſus; vnde
non audietur,niſi caueat de rato.ff de adminiſtrat. tutorum l.vul
f go [f]. vel ſi dubitetur pro qua parte geſtus ſit ei commiſſus, vbi
erant plures tutores,vel curatores. ff de ſolu. quæro. & l.quod ſi
5 fortè.§.1 ff de admi.tu.l.fi.§.defenſionem.† ¶ In datiua autẽ tu-
tela inſtrumentum ſic conficietur.

ADDITIONES.

a Si autem. ¶ Hodie dixit Azo in Summa,niſi dicas,vt B.dicere ſolebat,hoc emendabat,&c.
b Hoc tamen. ¶ Proxime dictum.
c Detur. ¶ Id eſt licet neceſſaria.
d Datiuus. ¶ Dic ſecundum Azo. de confir. tu.ver.ego puto. Dom. meus in legib.tenebat eum teſtamentarium,non obſtante l.lege obuenire.ff.de ver.ſig.quæ dicit,ꝙ confirmans dat.Dicit enim id verum in eo,qui non habet neceſſe confirmare,ſed hic iudex neceſſitatur ad hoc:ergo non dat,niſi abuſiue;cum in neceſſitate non ſit liberalitas. ff.de adi.lega. l.ad rem. Et eadem ratione non elegit.ff.de leg. 2.vnum ex familia.§.ſi de fal. & de adopt.ſi arrogator. prædictam neceſſitatem probat per l.ſi impuberi.ff.de cura. furio.& talẽ præferendum legitimo,probat per ordinem Rubricarum. C.vbi prius de teſta.ſecundo,de confir.tut.ſ.dato in teſtamento inutili. tertio de leg.tu. Et de his vide per Cy.C.de confir.tu.neque qui volens opiniones pacificare,tenet eum datiuum cum Azo.& ſequacib.ſed ſapere naturam teſtamentarii,ita quod præfertur legitimo ibi vide, vbi narrat Iac. de Are. concordare domino meo.Item ſcias,ꝙ dominus meus ſatis breuiter in titulo de confir.tu.ſic diſtinguebat, ſi detur tutor inutiliter,aut a patre naturali & legitimo,aut a naturali tantum, aut a matre,aut ab extraneo.Primo caſu non valet, ſed debet omnino confirmari ſine inquiſitione & ſatiſdatiõe.eo.ti.l.2.& ff.eo.qui a patre.& l.ſi filio.ſecundum vnum intellectum. Hoc regulare fallit,quando ſuperuenit noua ſuſpicionis cauſa, vel nouiter innoteſcit antiqua.ff.eo.tit.in ꝯfirmando.& l.ſeq.& l.vtilitatẽ.Secundo caſu,ſi nihil illi reliquit,nõ tenet,nec ꝯfirmat.Si reliquit ꝯfirmat ſine inquiſitione,cũ ſatiſdatione tamen,eo.tit.l.fi.ff.eod.naturali.& C. quando mul. tu. offi. fun. po. l.fin. in princip. in matre diſtingue:aut inſtituit filium,aut non. Primo caſu iudex debet eum confirmare.Secũdo poteſt & vtroque caſu cum inquiſitione, quod eſt notabile:vt dicit Azo in Summa huius tit.quod confirmatio non fit ſine inquiſitione:cum alias iudex cum illa & ſine illa det & confirmet tutores.Hæc patent ff.de teſta.tu.l.4. ff. eod. l.1.2.& 3. Quarto caſu ſi non inſtituit,non debet, nec poteſt confirmari:ſi inſtituit,& nil ultra habeat pupillus,non male facit iudex illum decernendo tutorem.ff.eo. l. ſi patronus. Dicit autem Azo in fi.Summæ, ꝙ forte non remittitur ſatiſdatio in hoc caſu.ff.eo.l.tutores. ¶ Adde,ꝙ tutor confirmatus ſit teſtamentarius tenet Bar. poſt Mar.Sylli.in l.1.ff.de ſtat.& illũ ſequit Pet.de Anc.in cle.2.de ſtatu mo.
e Item excipitur. ¶ Secundum Vbertum.
f Vulgo. ¶ Vt ibi no.Ioan.dixit,ꝙ non eſt ibi cautio, ꝙ pupillus factus pubes,ratum habebit:ſed eſt cautio,ꝙ aduerſarius non patietur damnũ,dato ꝙ ille non ſit tutor.ibi uide. Eſt ſciendum, ꝙ Dyn. xx. ſuo conſilio tenuit, ꝙ præſtita cautione de rato,vel æquipollenti,ſi contingat pronunciari contra tutorem, & ipſe nomine pupilli.& vt tutor appellet,tamen aſſerens ſua intereſſe, quia ſatiſdedit:ſi in cauſa appellationis iterum negetur tutor: vel eſſe talis de iure,oportebit eum de nouo cauere:quia licet in proſecutione totius cauſe, ad quam extenditur cautionis effectus, ff. de dam. infe. inter quos.§.alieno nomine.in fi.C.de procur.ita demum,plus cauere non tenetur:quia tamen illius cautionis effectus ad contrarium appellationis non extenditur.ff.iudica. ſolui.cum apud. Inſtit. de ſatiſdat.§.ſi vero. & cauſa vel exceptio eſt talis,quæ quoad pupillum,ex quo ille tutor non erat, redditur iudicium nullum,licet ſi dilatoria,opponi tamen poſſet in qualibet parte principalis cauſe,& per appellationem cauſa reducitur ad ſtatum,quo erat ante ſententiam: ſicut tunc ita, & nunc cauere tenetur. Allega.ad præ.ff.de pænis.l.2.§.fin.ff.ad Turpil.l.prima. in fin.ff.de adminiſtra.tu.ſi minoris.C. de temp.appellat.per hanc.

a F O R M A Tutelæ datiuæ[a]. Talis iudex cognito, quod H. pu-
pillo filio quondam P. nemo fuerit tutor teſtamentarius relictus,
& quod etiam hi, qui legitimi fuerant admittendi, ſunt excuſati,
& rationabiliter abſoluti, citatis agnatis & cognatis eiuſdem H.
quia omnium eorum teſtimonio & approbatione inuenit T. ad
ipſius pupilli tutelam gerendam magis idoneum, idcirco ipſum
T. eidẽ pupillo tutorem cõſtituit & decreuit. Quapropter idem
tutor promiſit mihi notario infra ſcripto, &c. vt ſ. in primo ĩſtru
mento, vſque ibi: vti ſemper valeat veritate iunge inſuper M. di-
cti tutoris precibus, & mandato promiſit mihi notario nomine
dicti pupilli ſtipulãti, ſe facturum & curaturum, quod dictus tu
tor prædicta omnia & ſingula attendet & obſeruabit: & ꝙ ipſe
dictum pupillum indemnẽ ſeruabit de omnib. & ſingulis ſupra-
ſcriptis. Poſt hæc dictus iudex omnibus prædictis & ſingulis ſu-
6 am auctoritatem interpoſuit & decretum.† ¶ Patet igitur ex prę
miſsis, quod tutela alia datur a teſtatore: vt C. de teſta. tut. per to-
tum. alia a lege, iudice ſuum interponente decretum: vt ff. de leg.
tu. legitimos. & per totũ. C. de cur. fur. auth. quod nunc. alia ab ip
ſo iudice. C. de tu. qui nõ ſatiſd. l. 1. & 2. Inſt. de Att. tut. §. pen. ff. de
tut. & cura. da. ab his. l. j. 2. & 3. & per totũ. ¶ Verũtamen iſtæ duæ
ſpecies hodie de conſuetudine, in quibuſdam regionibus ſunt &
fiunt ad petitionem matris pupillorum & aliorum, hoc modo:
7 ¶ F O R M A Petitionis maternæ:† Accedẽs domina A. ad p̃
ſentiam talis iudicis, inſtanter petiit B. & C. filiis ſuis habitis ex D.
quondam viro ſuo dari P. in tutorem, proteſtando ſe velle nube
re, & tutelam deſerere: qui iudex inquiſitione pręmiſſa dicto P.
promittente & iurante, mihi notario publico nomine pupillorũ
ſtipulanti, vtilia agere, & inutilia p̃termittere, & pupillaria bona
ſaluare, atque defenſionem legitimam facere, eundem P. tuto-
rẽ conſtituit, dicens, tutor eſto. pro quo H. fideiuſſor extitit, ſe &
ſua bona mihi notario nomine pupillorum obligans pro tuto-
re. C. de admi. tu. l. fi. §. omnem. ff. rem pup. ſal. fore, per totum.
Et no. quod cum nõ fiat de conſuetudine plena inquiſitio ſem-
per, niſi datus a iudice ſatiſdet, nõ erit legitimus adminiſtrator: ut
8 C. in quib. cauſis in integr. reſti. nõ eſt ne. ſi tutor. † ¶ Verum quia
tutoris datio quandoque non adeo perfecta eſt, ꝙ valeat, niſi con
firmetur a iudice, vt pote, quando pater naturalis naturalib. filiis
reliquid tutorem: vt C. de confir. tu. l. fi. vel quando mater filiis ſu
is tutores in teſtamento conſtituit, eos hæredes inſtituendo: vt
ff. de teſta. tu. l. mater. & C. de cõfirm. tu. l. j. & ff. eo. l. j. taliter fiet
tunc confirmatio.
F O R M A. Cũ A. Titio filio ſuo naturali in teſtamẽto ſuo P.
conſtituiſſet tutorem, dicto P. iurante, & promittente mihi nota
rio publico &c. vt in præc. forma: vſque, legitimam facere. & iun
ge, coram tali iudice dictus iudex eundẽ confirmauit in tutela &
adminiſtratione interponẽdo iudiciale decretum. Quod dixi de
iuramento, probatur C. de cur. fur. l. fi. & auth. quod nũc. Eodem
quoque modo fit, qñ mater filio inſtitutoreliquit tutorem: hoc
addito, qa dẽt iudex inquirere an tutor ſit idoneus: vt C. de cõfir.
tu. l. tutores. & facit ff. e. titul. l. naturali. qualiter in hac materia li-
belli concipiantur, vide ĩ. de iudicis §. generaliter. ver. ſequitur.
b & ſeq. [b] ¶ Tutor autẽ intra quinquaginta dies poſtſquam ſe datũ
nouerit, priuſquam aliquid adminiſtret, ſe põt taliter excuſare,
F O R M A. Ego H. propono corã vobis d. iudice talem cau
ſam excauſationis quæ mihi ꝯpetit a tutela T. quã mihi P. eius pa
ter in ſuo teſtamento reliquit: dico enim me cũ ſim in Italia qua-
c tuor filios habere[c]: ꝑpter quod poſtulo me ab ipſius tutelæ one-
9 re abſolui. Inſti de excu. tu. in prin. & §. qui excuſare. † Quæ ſint iu-
ſtæ cauſæ dandi curatores regibus vel ducibus, vide extr. de ſup.
ne præ grandi. lib. vi. Formam autem inſtrumenti reditæ admi-
niſtrationis, habes infra de edi. inſtr. §. edicto. ver. porro.

A D D I T I O N E S.

a Datiuæ. ¶ Fuit Rolan. in medium duarum præmiſſarum. & uide quæ dicen
tur ĩ. tit. proxim. §. vlti. ſuper cura generali ad cauſas & negotia.
b Et ſeq. ¶ Qualiter vero agat tutor, uel curator, vel agatur contra eos pro
pupillis vel minoribus, vide de libe. concep. §. iam nunc. ver. porro.
c Habere. ¶ Si Romæ, tres. in prouinciis quinque, vt ibi.

¶ De anomalis tutoribus.

S V M M A R I V M.

¶ Tutela anomala quare dicatur.

1 *Mater vel auia an poſsit a marito dari tutrix in teſtamento filio, vel nepoti.*
Mater ſi data ſit tutrix, & confirmata in teſtamento filii, non tenet confirmatio.
2 *Petitio tutoris a matre filio, auia exiſtente, eſt contra ordinem iuris: ideo inualida.*
3 *Matrimonium initiatur per ſponſalia: & tutelam filiorum non poteſt habere illa, quæ nondum matrimonium contraxit.*
4 *Mulier tutelam habens, an matrimonio contracto eam amittat.*
5 *Mulier non poteſt regulariter eſſe tutrix.*
6 *Mulier minor xxv. annis, habens filium, cui datus eſt tutor: quia ipſa non poteſt eſſe, an ſi ad ætatem legitimam peruenerit, poſsit habere filii tutelam.*
7 *Mater ſuſcipiens tutelam filiorum, quæ deinde ad ſecunda vota tranſiẽs eam amiſit, an mortuo viro ſecundo recuperare poterit.*
8 *Teſtamentaria tutela excludit legitimam & datiuam: ſi autem teſtamentarius deſiit, quid iuris?*
9 *Mater ſi deſinat eſſe tutrix, ad quos deueniat tutela.*
10 *Mater petere habet dari tutores filio impuberi, & illi adminiſtrare.*

a 4. §. Nunc [a] dicẽdum eſt de tutela anomala, ſeu extraor
dinaria, ſcilicet matris & auiæ. Dicitur autem
anomala, quia non eſt teſtamentaria, neque legitima, neq; datiua.
Teſtamentaria non eſt, quia lex prohibet fœminam dari tutricẽ
in teſtamento: vt ff. de teſta. tu. iure noſtro. & ſi eſt data, non habet
ius conſtituendi actorem: nec ipſa videtur poſſe adminiſtrare. Si
enim dari poſſet, cogeretur inuita: at ipſa non cogitur, vt iam di-
cam. Item legitima non eſt, cum lex dicat, eam poſtponi omnibus
teſtamentariis & legitimis: vt C. quando mu. tu. off. fun. l. 2. & ſic
patet eam legitimam non eſſe. Item ipſa eſt cognata, non agnata:
cum ſit per fœmininum ſexum coniuncta: vt ff. vnde cognati. l. j.
ergo non eſt legitima: vt C. de leg. tu. l. 1. Item ſi eſſet legitima, co
geretur inuita: vt ff. de legitim. tutor. l. legitimus Sed non cogitur,
vt dicam. argumentum tamen contra, C. ad Tertullian. omnem.
& C. in quib. cauſ. pi. ta. contra. l. pe. Sed ibi exponitur legitima, id
eſt a lege approbata, ſed in veritate non eſt legitima. Item datiua
non eſt, cum tutelæ munus ſit neceſſarium: vt C. de adm. tu. l. fin.
in prin. at ipſę non coguntur inuitæ ſuſcipere, ſed eis permittitur
ſubire, ſi velint: vt C. quãdo mulier tu. off. fun. auth. matri & auiæ.
Item quia præferuntur omnibus legitimis, vt ibi. & contrarium
verum eſt: quia legitima præcedit datiuã: vt ĩ. dicã. Huius tutelæ
formã vide ſ. § ſi vero. igitur exhibetur tutela anomala: vt qa eſt
mater, vel auia, quæ ſe dicit tutricem: ſi dicit ſe in teſtõ datam, re-
pellas eam: ut in præ. l. iure noſtro ſed nec ipſę dare poſſunt, vt de
1 xi ſ. § 1. verſi item, quod datus. & ſeq. † ¶ Sed nunquid mater vꝑ
b auia [b] dari poteſt a marito tutrix in teſtõ filio, vel nepoti? [c] Vr̃ ꝙ
c ñ, cũ ſit virile officiũ: vt ff. d. tu. l. tutela. & C. qñ mul. tu. off. fun. l. j.
ff. de reg. iur. fœminę. Itẽ qa fęminę tãtũ a principe dantur. ff. de tu.
l. fin. Ad idem etiã facit ff. de adminiſtra. tut. Titium. & ff. ad Ter.
d tul. l. 2. § ſi mater [d] Imo videtur, quod etiamſi mater confirmata
eſt tutrix in teſtamento filii, quod non ualet confirmatio: vt in p̃
dict. l. iure noſtro. in principio. Et hoc tenent Innocent. & Iacob.
e Azo autem dicit [e] matrem vel auiam dari poſſe turicem in teſta-
mento filio, vel nepoti: verum tamen tunc non ex teſtamento,
f ſed ex confirmatione iudicis eſt tutrix. [f] Si enim poteſt horum tu
telam ſubire, vbi non eſt in teſtamento data, vt in authentica,
collat. ix de hær. ab inte. §. ex his multo fortius vbi eſt in teſtamẽ
to data, ne voluntas ſuperfluat teſtatoris, quod eſſet abſurdum.
arg. ff. de legat. j. ſi quando. in princip. Imo pro lege ſeruanda eſt:
in authen. collat. 4. de nup. §. diſponat. C. de ſacroſanct. eccleſ. l. 1.
Hoc etiam probatur. ff. de adminiſtra. tu. ita ſcribit. in princip. &
ff. de negot. geſt. qui aliena. §. quãquam. & prædict. authen. matri
& auiæ. dicit, quod permittitur matri & auiæ ſubire tutelam filii
vel nepotis: nec diſtinguit, an ſint datæ in teſtamento, vel non: &
ideo nec nos debemus diſtinguere: vt ff. de leg. p̃ſt. ꝯtra ta. bo. poſ.
pe. l. 1. §. generaliter. extr. de tranſa. c. 2 & 2. quæſtion. v. conſuluiſti
ff. de Public. de pretio. Item ſi dicat ſe a lege conſtitutam: excipe
quod illa tutela legitima eſt; & legitime, id eſt, ſecundum leges a
iudice. ſuſcipienda. C. ad Tertul. omnem. C. in quib. cauſis pign.
ta. contra l. penulti. Qualiter autem legitime ſuſcipiantur. & quæ
ad hęc

A D D I T I O N E S.

a Nunc. ¶ Hoc principium vſque ad fi. ver. huius. fuit Odof. ſuper Summa
de teſta. tu. ¶ Adde, quod Bart. poſt Cy. tenet, matrem legitimam, non ano
malam in d. auth. matri & auiæ. qui alleg. tex. in l. pen. C. in quib. cauſis pi-
gnus ta. contrahitur.
b Velauia. ¶ Hunc ver. habeo per Odo. ſuper Sum. C. quando mu.
c Vel nepoti. Hoſti. in decr. ex parte 2. de app. ĩ. alleg. plene tra. & ibi vide ſu-
per j. gl. de matre data in teſtamento tutrice, cũ aliis coniunctis, an contu-
tures illam repellant? Et tenet, ꝙ non. Et de hoc in auth. matri. C. quando
mul. &c. in gl. quid ergo.
d Si mater. ¶ Qui multum facit: ſed loquitur ſecundum iura Digeſtorum. ĩ.
intelliges.
e Dicit Odof. ¶ Vbi ſupra. qui ad ſuperiorem opin. contrarium addit
Mor.
f Eſt tutrix. ¶ Gui. de Suz. contra, vbi datio fuit utilis ex teſtamento ſolenni.
hæc in l. 2. C. quãdo mu. tu. offi. fun. & vide gl. ad quã. ſ. remiſi. ver. nec obſtat
ſi. de hoc not. in authen: matri. & ibi Cyn. ponit dictum Dyn. in v. quæſt.

ad hæc ſint neceſſaria, not. C. quando mulier tute off. fun. l. fi. & in
auth. ibi poſita, maxime in auth. matri. & in authen. de hære. ab in
teſt. §. ex his. colla. 9. Item obiicias ei, quod alius datus eſt in teſta.
mento, qui eam præcedit, ut in prædict. authen. etiam ſi illud ſit
minus ſollenne, dum tamen ſit confirmatus: tunc enim is eã præ-
cedit quaſi teſtamentarius. ff. de confirmat. tut. l. 1. & 2. & s̃. eod.
§. quod ſatis poteſt admitti, ſi prius fuerit confirmatus, quam ma
a ter ſuſciperet. C. e. ſi ut proponis. ſecundum Vber. de Bo. [a] Item
obiice auiæ, quod pater pueri eam præcedit, vt in prædictis au-
a thenticis, maxime in corpore. † Quid ſi mater petit, & facit con-
ſtitui tutorem filio, auia exiſtente? Dicit Iac. quod non tenet tan-
quam facta contra ordinem iuris. C quando muli. tut. officio fun.
poteſt. authen. matri. quod enim ordinate fit, retractatur. C. de
executio. rei iudi. ordo extra, de accuſat. qualiter. el primo. ext. de
reſc. cum dilecta. ff. de appell. l. prima. Item non ſufficit matri filio
tutorem petere, niſi & reliqua præſtet. argum. C. ad ſe. ꝯſult. Tert.
b l. fina. in principio, ſecundum Iacob [b]. Item excipitur contra ma-
trem, quod ad ſecunda vota tranſiuit intra annum, vel poſt, uel
quod peperit, vel peccauit in corpore in tẽpore luctus: vt in præ
dicta l. omnem. & in prædict. Auth. & C. de ſecundis. nup. l. pri-
ma. & Auth. ibi poſita. & in Auth. collat. 4. de nupt §. ſi quis au-
3 tem. extr. de appell. ex parte M. † ¶ Quid ſi nõdum ꝯtraxit matri-
monium, ſed ſponſalia? Videtur quod non poſſit habere tutelam
filiorum. vt C. de bon. quælibe. non ſine. ibi: poſt cœptum matri-
monium, &c. vt ff. de ſpõſa. l. oratio. ff. de adulter. ſi vxor. Per ſpõ
ſalia enim initiatur matrimoniũ: ut ibi. & xxvii. q. 1. cum initiatur
vt no. extr. de tranſla. ca. finali. Argum. contra. ff. de his qui no. in
fam. ſolet. §. q̃ virũ. ff. de ritu. nu. ſi quis officiũ. Dicit Vber. quod
de ſtricto iure non prohibetur, & poteſt habere: Videtur tamen
eadẽ ratione prohiberi, qua & vxor: Nec enim poteſt cõtra ſpõ-
ſalia venire. extr. de iureiuran. quemadmodum: cum tamen opor
teat eam ſecundis nuptiis renunciare vt dixi: non ergo videtur
eã poſſe habere: alias ei ſpem & vitã adimeret. C. de adminiſtra-
4 tiõe tu. l. lex quæ tutores. § domus. in fine § † ¶ Quid ſi tutelam
habeat, nunquid ſtatim contractis ſponſalibus, eam amittit? Reſ-
ſpõdeo, nõ. Nã facilius impeditur habere, quàm habita perdatur.
vt ff. de poſtulando. l. 1. §. caſum. & ff. de adulteriis l. ſecũda ſecun
dum Vbertum. Veruntamen vitricus bene poteſt eſſe tutor pri-
uigni, non tamen poteſt apud eum ali: vt C. de cõtrario iud tu. ſi
pater. & C. vbi pupil. edu. deb. l. j. & ff. de adop. l. nonnunquã. in fi.
5 ¶ Vt autem in his plenius inſtruaris breuiter nota, quod mulier
regulariter tutrix eſſe nõ poteſt. ff. de tut. l. finali. C. quando mu-
li. tu. off. fun. poteſt. l. 1. & 2. ff. de regulis iuris l. 2. etiam in teſtamẽ
c to: vt prædixi. in caſu tamen poteſt eſſe tutrix [c], quãdo videlicet
teſtator legauit filio, ne ad patrẽ perueniat vſusfructus: ut in Au
thentic. vt liceat mat. & auiæ. in principio. antiquitus tamen po-
terat eſſe tutrix ſi a principe impetrauerat tutelam filiorum ſpe-
cialiter: vt ibi, in principio. & ff. de tut. l. fi. Medio autem tempo-
re, ſi mater erat maior xxv. annis, & nullus eſſet tutor legitimus,
vel teſtamẽtarius: vel erat, ſed ſe excuſauerat, poterat petere filii
tutelam a iudice: dum tamen iuraret, quod non tranſiret ad ſecũ
das nuptias, & renunciaret Velleiano ſenatuſcõſulto, ſub hypo-
theca rerum ſuarum: vt C. quando mulier tu. off. fun. poteſt. l. 2. &
fin. Hodie uero præfertur mater primo, & poſt auia omnibus tu-
toribus legitimis & datiuis, non tamen teſtamentariis: & ſufficit,
d quod ſimplici verbo renunciet ſecũdis nuptiis, ſine ſacramẽto [d].
& Velleiano, & omni alii auxilio, vt ex eis non iuuetur, ſi ſe obli
gauerit pro pupillo. in Auth. de hæredi. ab inteſt. ve. §. ex his. col-
lat. ix. C. quando mulier tut. off. fun. poteſt. Auth. matri. & Auth.
ſacramentum. Et ex quo ſuſcepit tutelam, debet inuentarium fa-
cere. & cauere rem pupilli ſaluã fore. in Auth. vt matres debit. &
credit. ſine prohi. filii tu. ge §. ſi. colla. vii. Quod autem dixi, quod
præfertur legitimis, intellige collateralibus, ſecus in aſcendenti-
bus: vt in præd. §. ex eis. & nota. in præd. Authen. matri. Ea autem.
matrimonium contrahente, ſoluta eſt tutela, ac ſi mortua eſſet.
eod. tit. §. quia vero. extr. de appel. ex parte. & in prædict. Authen
ſacramentum & ſi tranſit ad ſecundas nuptias, non reddita ratio
ne tutelæ, bona eius ſecundi viri ſunt tacite filiis priores matrimo
nii obligata. C. in quibus cauſ. pi. ta. contrahi. ſi mater. & in Auth.
collat. 4. de nup § ſi autem tutelam. & in præ. Authen. ſacramen
tum. Mater ergo gerens filii tutelam agit & defendit pro ea: vt in
præd. decre. ex parte. & extr. qui filii ſint leg. ex tenore. ſicut & tu
6 tor: vt extra, de teſta. Raynutius. † ¶ Sed pone, aliqua minor xxv.
annis habet filium, cui datus eſt tutor, vel auia eſt tutrix: quia ipſa
eſſe non poteſt, vt iam dixi, & dicam j. §. proximo, in principio. q̃
ritur, an mater, cum peruenerit ad legitimam ætatẽ, debeat habe-
re filii ſui tutelam: & videtur ꝙ non: quia tutela eſt ius atque po
teſtas in capite libero, &c. Inſti. de tut. in prin. Quomodo ergo iſte
tutor habet poteſtatem, ſi remoueretũ: vt ff. eo. l. j. §. j. nec haben-
ti tutorem tutor dari poteſt. j. §. generaliter. verſi quod habenti
…ment. contra, ff. de tu. & ratio. diſ. l. tutor, qui Reipublicæ. §.
…bus. & Inſt. de Attil. tu. in prin. & argum. ff. de leg. tu. l. 1. §. ſi
e apud. Inſtitu. qui dari tuto poſſ. §. furioſus [e]. † ¶ Quid ſi mater ſu-
7 ſcepit tutelam filiorum, deinde ad ſecunda vota tranſiens eam
amiſit: mortuo autem ſecundo viro, vult illam recuperare: quæ-
f ritur, an poſſit [f]? Et vr̃ quod ſic Si enim tutela legitima caſu amit
titur

ADDITIONES.

a Vber. de Bo. ¶ Vbi tractat de anomala. Sed quid ſi datus eſſet tutor a iudi-
ce, matre, quæ tutelam petere poterat, non petente, nunquid id obſtabit
ei nunc petenti tutelam, & illum datum remoueri? videtur, quod ſibi non
obſtet: cum factum fuerit contra legem, ſcilicet authen. matri. quæ præfert
eam omnibus, exceptis teſtamentariis. Et ſic habetur pro non dato. de iure
patron. quod autem. in fin. ff. de reb. eorum, qui ſub tut. l. magis. §. ſi æs. ff. de
tut. & cura. da. ab his l. ſcire. §. ſed & ſi quis, & l. tutor ſi petitus. vbi hoc te-
net Accurſi. & placet Dyn. & Oldra. C. quando mu. l. ſecunda. argumen. ff. de
adulter. l tertia. §. finali. Sed ipſe Accurſ. in d. authẽti. matri. in gloſ. quid er-
go in fin. quærens tamen de matre ignorante ſcilicet alium petere tutelã, &
Iacob. Bal. per l. ſi vt proponis. C. de confir. tut. tene: contrarium. Ad auth.
reſpondet Iac. id verum re integra. & hoc etiam placuit Odofre. ex quo ma
ter fuit in mora, & ſciuit iudex pupillum habere matrem. Alle. C. de admi-
niſtrat. tut. ſancimus. ſecus ſi non fuiſſet in mora, per prima iura. & ff. de fidei
commiſ. libertat. l. cum vero. §. ſubuentum. & C. qui admit. ad bo. poſ. l. fin. &
facit j. verſi. ſed pone. Hoc placet etiam Cyn, in auth. matri. in vi. quæ. hac
ratione: quia cum mater non ſit inuita tutrix legitima, ſed tunc cum petit,
exiſtendo in mora, uidetur nolle. ar. ff. de uerb ſig. alienationis verbo. & ſic
pœnitendo redire non poteſt ad id, cui renunciauit. C. de iureiu. ſi quis. Hæc
ſecundum Gui. de Suxar. procedunt. quando mulier non erat data tutrix in
teſtamento, & quando ſciuit alium tutelam petere, quia patientia ſibi no-
cet. C. ad Vel. ſi ſine. & de iure do. in. pe. l. prima. Si uero ignorauit, ſibi non
præiudicat. ff. de tranſ. l. fin. de his, qui notant. infa. l. genero. Si autem data
fuit in teſtamento ſolenni, dicit dationem per iudicem factam de alio non
ualere. C. qui dar. tut. poſſ. ſi ſororis. Non obſtat C. de confir. tu. ſi ut propo-
nis. quæ loquitur. de inutiliter dato in teſtamento: hic loquitur de utiliter
dato. Propter hæc, & ſequentia, ſciendum eſt, ꝙ domi. meus in legibus diſ-
putauit quæſtionẽ de matre, quæ filium impuberem cuius erat tutrix, hære-
dem inſtituit, & in teſtamento illi dedit Titium tutorem: qua mortua, decre
ta eſt Titio tutela, & fuit per iudicem confirmatus: poſt eadem die legiti-
mus petit ſe in tutela præferri: quærebatũ quid iuris? Allegat. pro teſtamen-
tario teſtimonium matris filium inſtituentis, quæ ex pietate materna & offi
cio præcedenti, uidebatur uelle & ſcire quid expediebat pupillo: ex quibus
uidebatur ille confirmandus: ergo confirmatus præferendus. maxime, quia
originalis huius cauſa pendet ex teſtamento, quæ attendenda eſt. C. Ad Ma-
ced. l 3. Item legitimus ſuſpectus eſt, qui operas ſuas ingerit contra uolun
tatem matris, quæ alium dedit & ſic repellendus eſt. C. ſi contra uoluntatem
matris tutor da. ſit. l. una. pro legitimo facit, quia confirmatus dicitur da-
tiuus: ut s̃. § proxi. ad fi. & eſt præferendus legitimus, iuxta nota. C. de teſta-
men. tut. l. 1. in fi. ultim, glo. Item cum pupillus haberet legitimum tutorem:
ſic habenti tutor dari non potuit. De hoc j. §. proxi. ver. item quod habenti.
Item decretum interpoſitum contra ius legitimi non citati, debet haberi
pro nõ appoſito. ff. de minorib. l. verum. §. ex facto. C. ſi maior factus. l. 2. fac.
etiam pro iſta gloſ. quæ eſt inſti. de tutel. in fi. & C. de confir. tuto. l. 2. & quod
ſcripſit Azo in ſumma ipſius. Soluit datum inutiliter in teſtamento, & con-
firmatum præferri legitimo ex ordine titulorum Codicis, & ad inſtar cura-
toris dati furioſo in teſtamẽto, qui eget confirmatione. ff. de cura. fur. ſi furio
ſo. tamen legitimus ei poſtponitur. C. de epi. aud. l. de creationibus. C. de cu.
fur. l. vlt. §. ſin aũt teſtũ. Idem ergo in propoſito ſubdit, quod ſi alius hunc te
ſtamento datum præueniſſet, dum forte negligeret confirmationem pete
re, vel eſſet in ſtatu, quod nondum poſſet confirmari; tunc haberent locum
leges. C. de confir. tu. ſi ut proponis. & de teſta. tut. ſi ut pupill. ¶ Adde pri-
mæ quæſtioni Bar. in d. auth. matri. in l. ſi qui. ſub ꝯditione. ff. de teſt. tu. Et an
iudex illum dare teneatur, quem mater elegerit, vide Bal. conſ. clv lib. 2. Se-
cundæ uero quæſtioni adde, quod illa uenit intelligenda cum mater filium
hæredem vniuerſalem inſtituit: ubi autem ſolam legitimam reliquiſſet tuto
ris datio non ualet, nec debet confirmari, ſecundum Roffre. conſil. clxxxviii.
incipiente, in cauſa mihi commiſſa. vbi etiam tenet, quod ſi pater dedit teſta
mentarium tutorem filio, ſimiliter & mater dederit, quod ſolus paternus tu
tor adminiſtrabit.
b Secundum Iac. ¶ De matre decreta tutrice. quæ volens nubere, petit per
iudicẽ dari extraneum, cui legitimus ſe opponit, quæ præferatur hoc fuit
iamdiu diſputatum in iudicio & in ſcholis, & terminatur, præferendum le
gitimum. Hanc omitto, cum plene per Cy. in Aut. matri. in vii. quæſtione. tra
ctata ſit. Hoc tamẽ ſcias, ꝙ Simon Vin. recitans opin. in Auth. ſacramẽtum.
C. quando mulier tut. off. dicit, quod mulier nubere volens legitimo tutori
denunciet, quod ſe tutelæ immiſceat, quia nubere vult: & de hoc etiam iudi
cem certificet. Alleg. C. in quibus cau. habenti, &c. ¶ Adde, quod auia præ
cedat, uoluit Bar. in l. ſi quis ſub conditione. ff. de teſt. tutela. ver. quod ſi non
dum contraxit. Adde Bal. conſ. 266. lib. 4. item uer. ueruntamen. adde Bald.
conſi. 209. lib. 4.
c Eſſe tutrix. ¶ Et curatrix, ut ibi, quod dixit Alber. Gal. ſpeciale eo caſu: hoc
dixit in rub. de cur. bon. dan. uide plenius j. in prox. §. ul. uer. nũquid mater.
d Sacramento. l ¶ Hoc ergo ſolum immutatum eſt iure nouiſſimo. uerba
lis ergo renunciatio & hodie eſt neceſſaria, quo attento, & ponderatis gene
ralibus regulis, ſcilicet prima prohibente fœminas a publicis officiis, & ſe-
cunda prohibente eas a tutela. de quibus s̃. terminaui: D. Vianiſius, diſpu-
tando, quod mulier, quæ ſecundo contraxit, data tutrix filio ab auo paterno,
non confirmabitur contradicente legitimo. cum ſit intra regulas iſta, quam
non excludit exceptio: quia ſecundas nuptias ipſa iam contraxit. & hoc fa-
cit contra. uer. 2. j.
e Furioſus. ¶ Sic dicit Vber. de Bon. pronunciatum per has leges. Non ob-
ſtãt. C. de teſta. tutores. quæ ut ibi dicit, loquitur de tutore teſtamentario
cui, cedit legitimus. concor. quod ibi notatur.
f An poſſit. ¶ Eſt hæc. vlti. q. Cy. in Auth. matri. ſed hic plenius.

Quem

tũ ceſſante caſu,redintegratur a iure:vt eſt in tutore,expreſſum.
ff.de teſta.tu.ſi quis ſub §.fi.Hoc etiã video in patria poteſtate:vt
C de ſen. paſ.l.fin.Inſti.qui.mo.ius pa.po.ſolu.§.ſi ab hoſtib.vt
in area legata.ff.de legat. 3.ſi chorus.§ ſi area.ff.de rerum diui.in
tantum.& facit ff.qui ſatiſd.cog.ſi arbitro.§.j.ff.de dolo.& ſi dam
num.§.1.C.de iure delib l.ſcimus.§.donec.& § in computatione
ff.quibus mo. vſusfruct. am ſicut reſpon.j.& l.ſi tibi.C.de furt.l.
apud.C.de rei vend.l.2.C.de inoffi.do.ſi totas.C.ad exibend.l.3.
& in pluribus aliis exemplis. Item ceſſante cauſa ceſſat impedi-
mentum:nec eſt punienda ex eo, quod bene fecit. C.de adulter.
Gracchus.Argum.contra:quia iura ſemel perdita iterari non de-
bent.ff.de euict.l.finali.de iure do. ſtipulatio de dote.& l.ſi ſpeci-
alib.ff.de ſtat.hominum.homo liber.ff.de adop.l.ſi pater filium.
ff.de capit.dimin.l 1.§.ei qui.ff.de ſeruit.vrba.præd.& Attilici-
nus.ff.depoſi.l.j §.ſi cõueniat.& vt in depoſi culpa prçeſt rara eſt.
C.de ann.excep.l.j.C.de temp.appell. l.finali.in fi.de conſe diſt.4.
quæris.prope prin. cum multis ſimilibus. Sol.Si res inuenitur in-
tegra.quia pueri alium tutorem non habent, admittenda eſt:ſe-
cus ſi habent alium legitimum, vel habere poſſunt. ff.de procu.
fœminas.C de repu.hæred.l.fin. ff.qui ſatiſd.cogan.fideiuſſor.l.
reſponſ primo.& §.1.ff.de mu.& ho.vt gradatim.§.quod.& l.ho
nor.§.fin & l.excuſationem. in fine. Et facit ad hoc quod not.in
authent.de reſtitu §.ſi vero & ipſam quartam. Et ſcias, quod te-
ſtamentaria tutela,ſi eſt, excludit legitimam & datiuam, ſed ſi
ea non eſt,legitima excludit datiuam:quia vbi habet locum legi
tima,datus a iudice ipſo iure nullus eſt: vt ff.de tut.& ratio.diſtr.
ſi tutor.§.primo, C.qui dare tut.poſſ.ſi ſororis.Tertio,ſuccedit
8 datiua,deficiente legitima.†.¶ Sed quid ſi fuit teſtamentarius,&
deſiit? Reſpondeo,refert an remaneant reliquiæ,vt quia excuſa-
tus vel remotus eſt:& tunc datur datiuus:an non, vt quia mor-
tuus eſt naturaliter vel ciuiliter. & tunc aut aliquis remanet,&
datur datiuus. Aut non,& tunc legitimus:vt ff.de teſtamen.tu.ſi
quis ſub conditione.Sed quid ſi fuit legitimus, & deſiit? Reſpon
deo,ſequens legitimus erit, quocunque modo deſinat *primus*:
vt ff.de leg.tu.l.tutela.§.fina.& l.ſequent.nam datiuus iam datus
reiicitur ſuperueniente legitimo, qui prius non erat: vt in præd.
l.b tutor.§.primo. multo ergo magis impeditur dari, dum eſt le-
gitimus Item quid ſi datiuus deſiit? Reſpondeo,venitur ad legiti
9 mum:ſi eſt:alias ad datiuum alium. arg. præ.l.ſi tutor.§.1.†¶ Sed
quid ſi mater deſiit? Reſpondeo, ſiue dicas eam teſtamentariam,
ſiue legitimam, ſiue datiuam habes reſponſionem ex iam dictis.
ſed qualis ſit,no.ſ.& C.quando mu.tut.off.fun poteſt.Authent.
matri & auiæ Hodie tamen non videtur, quod ipſa poſſit petere
a quem vult [a], ſi ſecundo nubat:vt C.ad Tertull.omnem.de nupt.
§.ſi aũt tutelã.C.q pe.tu.matris. ſecundum Azo.Qui autem tuto-
res aliis præferãtur & quando ſimul concurrant, plenius proſe-
quere.vt C.de teſta.tut.l.j.& ſecundum dominum meum ext.de
a app.ex parte.2 [a] † Et nota, ꝙ mater non ſolum petere habet da
10 ri tutores filio impuberi,cum non habet legitimos,imo etiam cũ
b habet,neceſſe habet petere ꝙ ipſi adminiſtrent [b].ff.ad Tertul.l.2.
§.ſi mater.& in aliis §.Et iunge,hic,quod not.j.de inſtr.edi.§.nũc
vero.ver.ſed pone.
c

ADDITIONES.

a Quem vult. ¶ Accur.idem ff.de teſt.tut.ſi quis ſub conditione. in fi.mag.
gl.Fertur Dyn.idem ibi tenuiſſe:ſed eius ibi triplicatas additiones habeo
& non inueni.Iac.de Bel.in præd.§.ſi autem tenet idem remittendo ad prę.
glo.& ad gl.in Authen.ſacramentum.Patet etiam id ex quæſt.quam ibi for
mat,an mater in ſubſidium teneatur de mala geſtione illius,quem tutorem
petiit.Allegat quod ſic, C.de admin.tut.l.fin.§.ex perſonis. cum concord.
Ad contrarium,C.ſi mater indem.promi.l.1.& 2.& hoc tene*,niſi id fecerit
in fraudem ff.ad Tertul.l.2.§ non ſolum.Iac.de Are.tenet contrarium Azo
ni,Accur.& Iacobo prædictis dicens,quod mater non petit extraneum, ex
tante legitimo,& quando petere poteſt, quia non extat,non petet certum:
ſed ſi petat,iudex dabit alium.Facile enim fraudaretur pupillus ex electio-
ne matris quæ eſt ſibi debitrix ex tutela.ff.de iudi.l.obſeruan.& ff.qui pet.
tut.l.diuus.§.ſi quidem.Et ſi dicas,quod eadem lex.1.reſponſo probat con
trarium in princ.& ibi aliorum nomina ediderit defendens.Iac.dicit, vt ſ.
quod petere vnum vel plures poteſt,ſed illi non dabuntur.Ad idem.C.quã
do mu.l.2.quæ dicit dari debere tutorẽ per iudicẽ ex inquiſitiõe matre refu-
tãte tutelã: & lex ultima.§.ultimo.ff.qui petant tutores.dicit,quod maternũ
iudicium non ſufficit ad eligendos tutores: & ideo ex inquiſitione dantur:
& vide qđ dixi ſ.e.§.ſuper.uer.quid ſi mater ¶ Ad le ꝙ Bar.in l.ſi quis ſub
conditione.refert quoſdam ſolennes doctores conſuluiſſe,quod iudex non
adſtringatur dare illum,quem mater petit.& idem tenet Bal.conſi.clv.lib.2.
b Parte 2. ¶ Vide quod poſt Hoſti.ſcripſi ſuper 1.glo. circa medium.ver.cõ
tuenit autem quæri. & ibi tractatur de quaſi teſtamentaria,an præferatur
legitimæ.& hoc vſque ad fi.gl. Vocat autem quaſi teſtamentariam datam
a patre filio emancipato, vel a matre filio inſtituto, vel ab extraneo hærede
inſtituto.ibi enim in ver.ſi vero.præmiſerat caſum, quo etiam datio ab ex-
traneo facta tenere potuerat.
c Adminiſtrent.Et inuentarium & ſolennia faciant ſupra, alias excluditur ab
impuberis ſucceſsione,& procedit id etiam,ſi pater idemque maritus pro
hibuit eam id petere, volens eam adminiſtrare: vt in §.ſtatim allegato,in
fi.Eſt ſciendum,quod Alber.Odoſ.in quæſt.quidam deceſſit, tenuit quod
r non ...æ non petiit tutorem impuberi filio habenti patruum, cum ille eſ-
re detu...
ſet legitimus,& tutores legitimos nemo det,ſed lex xii.Tabularum.ff.de leg.
tut.l.legitimos.non excluditur a ſucceſsione impuberis, nec imputetur ei,
ſi habenti tutorem,non petiit dari.ff.qui petant.tu.l.fina.& C.qui pe.tu.l.
ante penult.& aducit gl.C.ad Tertul.l.3.Item retentis terminis,quod exta
bat patruus,licet mater non petierit, vt faceret inuentarium, & reliqua ſo
lennia more tutorum, dicit ꝙ non incurrit penam:ne tam debitæ ſucceſsio
nis beneficium reſtringatur.Non obſtat quod ſedulũ officium a matribus re
quiratur.C.qui pe.tu.cum a matribus.& ff.ad Tertul.l.2.§.qui ſi nõ compu-
lit.& prædic.§.ſi mater. & quod ibi,in fine no.contra matrem,contra quam
facit.& ff.qui pet.tutor.l.ſi minores.Nam,vt dicit,hæc contraria loquuntur
in tutore petito a matre,in quo plenum a matre requiritur officium, quod
bñ adminiſtret:vt ibi Proſequẽdo tres alios articulos,quos cũ iſtis ꝯiunxit,
ſ.in illa,quæ ꝑgnãs mãſit in bonis mariti,eo mortuo:nec petit ſe mitti in poſ
ſsionẽ noie uẽtris:nec petiit curatorẽ vẽtri, nec curatorẽ bonis. In primis
duobus ꝯ mulierẽ q̃ nõ petiit ſe mitti,vel curatorẽ vẽtri dari,allegat qđ gra
uiter deliquiſſe videt,negligendo tã fauorabilia partui, vt ꝓduceret in lu-
cem:qui non ſolum parenti,ſed etiam Reipublicæ naſcitur.ff.de ven.in poſ-
ſeſſ.mit.l.1.ver.eo facilius.Item huic partui ex facto talis mulieris poſſent.
alimenta negari.eo.tit.l.extraneo.in fine.Et hoc eſſet grauius, quam non pe
tere tutorẽ pupillo.qđ repellit matrẽ:ergo & iſtud fortius.Adiuuat hoc ꝑ l.
unic.§.ſed ſiſcimus.C.de Lat.li.tol.& in Auth.de nup.§.ſi uero ab initio Cõ
trarium ſoluit,ſcilicet,quod ex utroque vel altero prædictorum omiſſo,non
perdat mater ius ſuccedendi,quod ſibi competit ex Tertulliano, non exi-
ſtentibus deſcendentibus,vel collateralibus utroque modo coniunctis: vt
patet ff.& C.ad Tertul. cum igitur nulla lex ex uerbis, vel mente,eam his
caſibus prohibeat dicetur admitti. Ad modum ſoluendi, inducit ff.de act.
& oblig.l.obligationum fere.§.placet.In articulo v.lib.3.de curatore bonis
non petito, dicit textum eſſe in l.2.ff.ad Tertul. §.item ſi pærgnans. quod
incidit mater in ſententiam conſtitutionis.Nec mirum,quia ipſius negligen
tia principaliter eſt in præiudicium pupilli,licet & creditoribus præiudica
re poſsit:vt eo.tit.l.j.§.quoties ¶ Adde primæ quæſt.Bar.in l.minores.ff.qui
pe.tu.Bald.conſilio ccclxxxviii.incipiente, ſtatuto cauetur.lib.4.& conſil.
cclxxvi.Ad ſecundã.adde Pau.de Caſt.conſil.ccclxxiiii.incipiente,poſtpoſi
tis.in pe.col.& Bal.conſil.cxxii.lib.3.incipiente,quidam.

¶ Exceptiones fiendæ contra quemlibet
tutorem & curatorem.

SVMMARIVM.

1 *Tutor & curator adminſtrare negotia pupilli vel adulti, quibus caſibus poſsit.*
2 *Tutor incipiens inuentarium facere, & non perficiens, an poterit conueniri agere.*
3 *Inuentario facto coram iudice, vocatis debitorib. pupillarib. incumbit onus tutori.*
Hæres habet duo beneficia ex inuentario.
4 *Curator ad litem, an facere poſſit inuentarium.*
5 *Tutor non ſatiſdans, nec inuentarium faciens, an poſsit exercere iudiciũ momentaneæ poßeßionis.*
6 *Pupillus auctoritate tutoris inuentarium non faciẽtis, & iudicis auctoritate vendens prædiũ, in cuius alienatione decretum deſideratur, an ualeat.*
7 *Decretum perperam interpoſitum, habetur pro non interpoſito.*
8 *Tutorem habenti non poteſt dari tutor, niſi in ſex caſibus.*
9 *Forma faciendi inſtrumenti, vbi datur tutor tutorem habenti.*
10 *Epiſcopus, vel monachus, vel regularis, non poßunt eſſe tutores.*
11 *Impediunt quædam facienda, quæ non impediunt facta.*
12 *Clerici tenentur ad tutelam miſerabilium perſonarum recipiendam.*
Excedens xxv. annum, non debet habere curatorem.
13 *Tutor, pupillo defuncto, non cogitur adimplere quod inſtituerat, quia tutela eſt finita.*
14 *Cura finitur eiſdem modis, quibus & tutela.*
15 *Actus legitimus non recipit diem, vel conditionem.*
Dare tutorem, aſt actus legitimus.
16 *Tutor non poteſt durante officio nomine ſuo, vel pupilli, agere contra contutorem.*
17 *Pupillus patrimonium habens in diuerſis ciuitatibus, vnde habebit tutorẽ.*
18 *Tutores plures ſi dati ſint alicui, quorum aliqui nolunt agere, an cæteri illos cogere poſsint.*
19 *Tutoribus pluribus alicui datis, poteſt quilibet agere ea, per quæ non fit tutelæ diſsolutio.*
20 *Tutores ſi conueniuntur, quorum vnus confitetur, alter negat, cui ſtabitur.*

5.§. Generaliter etiam contra quemlibet tutorẽ
& curatorem opponitur de æta
te q̃a eſt minor xxv.ann.vel alias eget alterius cura.C.đ leg.tutor.
l.fin.Inſt.qui da.tut.poſ.§.furioſus.& de excuſ.tuto.§.minores. [a]
a & §.pen.& fina.C qñ mul.tut.off.fun.poteſt.l.2 §.his illud.Itẽ,
ꝙ capite minutus eſt.ff.eodẽ l.legitimos.in fi.Item, quod tutor
vel curator non facit inuentariũ C.arbi.tu.l.fina.ff.de ven.in poſ.
mit.l.j.§ decretum.& ff.de bo.auto.iud poſſ.l.1.§.fin. Vel,ꝙ il-
lud non fecit legitimè C.de iure deli.ſcimus. & dicam j.de inſtr.
edit.§.dicto.Item,qupd licet fecerit inuentarium, non tamẽ ibi
omnia

ADDITIO.

a §.minores.¶ Et quia litera illius §.dicit,ꝙ olim minores excuſabantur, di-
cunt quidã minores olim dari potuiſſe,quod eſt falſum:ut patet.ff.de teſta.
tut.quæro.§.Lucius.& de excuſ.tu.l.non ſolum.§.libertus. Ad contrarium
reſpondet,ut dicam j.ti.j.§.ut autem.ſuper uer.ſed nunquid.

a omnia bona pupilli poſuit. [a] Quod dic,ut in præ §.dicto.uer.ſed
1 ſi omnia.ibi,& uide formas multiplices inuentarii.† Hoc aũt no
tandum eſt,ꝙ tutor & curator nõ poſſunt adminiſtrare negotia
pupilli,uel adulti:niſi prius tria fecerint,ſcilicet, ꝙ fecerit inuen-
b tariũ,& ꝙ iurent utilia facere,& inutilia prætermittere, [b] & ꝙ ca-
ueant ſub hypotheca rerũ ſuarum:ut in præd.concord.C.de epiſ.
audien.l.de creationib.in fi.& in Auth.ibi poſita.& C.de cur.fur.
l.fi.§.in prouincia.& in Auth.ut hi,qui ob.ſe.per.ha.res mi.§.ſi qs.
col.6.ff.de admi.tut l.1.in fi.ff.de ſuſpe.tuto.l.tutores.& hoc,niſi
teſtator inhibuerit eum facere inuentarium: ut in prædi.l.fi.C.ar
c bitr.tutel. [c] † ¶ Quid ſi cœpit facere,ſed nondũ perfecit: nunquid
poterit agere & conueniri? Videtur ꝙ nõ.arg.C.arb.tut l.fi §.illo
proculdubio.& in Auth.de reſti & ea quæ pa it.in prin.ff.,de præ
to.ſtip.l.2.ff.de uerb.obl in executione.§.pe.ff.de leg.3 librorũ.§.
quid ergo.ff.de verb.ſign ædificia.§.1.Arg.ↄ,ꝙ ſufficiat cœpiſſe.
d ff.de aur.& argen.leg.& ſi non ſunt.§.argento. [d] ff.de ali.& ci.leg.
l.ſeruos.ff.de polli.l.1.§ cœpiſſe. de uerb.ſig.anniculus.ff. de le.3.
ſeruis.§.ornatricib.82.diſt.presb.uerſus fi.uer.expleto.12.q 2.de
e uiro extra.de fur.c.fi.Fiet aũt forte [e] † inuentariũ debitoribus pu-
3 pilli uocatis corã iudice:ut no ff.de admi.tu.chirographis nec do
ei tempora,quæ dantur hæredi titubanti ad inuentariũ conficien
f dum C.de iur.deli.l.fi § 1.uerſi quis aũt dubius. [f] Sed mox ab ini-
g tio,quam cito poteſt:puta intra triduũ,[g] incipiat conficere: vt C.
de adminiſt.tu.l.tutores.2.ff.e.tutor,qui repertorium.in prin.C.
arbi.tu.l.fi.§.illo 28.diſt.de Syracuſanæ.ibi:deſcriptione, &c.in fi.
& 12.q 1.manifeſta & q.2. charitatem.licet contrarium ſeruare-
h tur Mutinæ eo tempore,quo ibi in decretis legebam. [h] ¶ Vtrum
4 autem curator ad litem faciet inuentariũ? ¶ Dic † ut ſ̃.de actore
i uniuer.uerſi puberes. [i] Sed nec poſſunt hi uendere uel alienare, [k]
k uel pignori obligare, niſi ea quæ ſeruãdo ſeruari nõ poſſunt,ſine
auctoritate prætoris.C.de adminiſt.tuto.lex quæ.in fi.& l.fi.in fi.
ff.e.ſed ſine.§ ꝙ ſicut.ff de ſuſpect.tuto § ſi tutor.C.de præ.mi.ſi-
ne decre.nõ alien l.1.& 2.C ſi res alien.pi.da.ſit.l.curator.& l.ſi in
rem.Vbert.tamen dixit,ꝙ licet tutor non iurauerit,ualent tamẽ
facta per eum:quia cum multa egerit,decepti eſſent,qui cum eo
contraxiſſent.arg.ff de off.præt. Barbarius.3.q.7.c.infamis.§.tria.
l in prin.& quia licet ſit hoc in curatore [l] expreſſum: ut in præ l.de
creationib.non tamen in tutore.ext. de deci.ad audientiam quã-
m uis poſſit dici eadem æquitate,ꝙ & tutor,iuret. [m] † ¶ Item,ſecun
5 dum eum,tutor,qui non ſatiſdedit,nec inuentariũ fecit,non põt
exercere iudicium momentaneæ poſſeſſionis,niſi magnum peri-
culum ſit in mora: vt C.de tuto.& cura.l.fi.& per totum & ff.de
adminiſt.tuto.tutor,qui repertorium.reſp.1.licet ſeruus & pupil
lus ad hoc admittantur, ut C.qui legitim perſo.ſtandi in iudi.l.fi.
Sed illud utilitate & fauore domini & pupilli dictum eſt.Nota ta
men,ꝙ ſatiſdatio non eſt de ſubſtãtia eius, ꝙ tutor neceſſe tamẽ
habet facere:quia poteſt ſuſcipere tutelam, antequam ſatiſdet,&
adminiſtrare, niſi prohibeatur.C.de tuto.& cura.qui non ſatiſd.
n l.2.ſecundum Vber. [n] Sed dic,ut iam ſupra dixi.† ¶ Quid ſi pupil
6 lus autoritate tutoris,qui inuentariũ non confecit, & iudicis au-
ctoritate uendit prædium, in cuius alienatione decretum deſide
ratur:ut j de emptio.& uendi.§.nunc dicendum.uerſ. hoc quoq;
o nunquid valet? [o] Videtur, ꝙ ſic.ff.de rebus eorũ.l.ſi pupillorum.
§.ſi tutor.& ff.quando appellan ſit.l 1.§.biduum.& ff.de minor.l.
ait prætor.§.permittitur.ff de bono.poſſ ſeruus.ff.ꝙ falſo tut.l.1.
§.pe.C.qui admit.ad bono.poſſ.in bonorũ Sed hæc locũ habent,
qñ ſolus iudex interuenit.ꝙ plus ualet,quam ſi cum alio idoneo.
arg.ff.de arbi.Pedius extra,de off.leg.cum ſuper arg.ↄ.nam tuto-
ris & iudicis auctoritas requiritur: ut C.ſi propter pub.penſi.l.fi.
7 † ¶ Sed decretum perperam interpoſitũ pro non interpoſito ha-
beri debet.ff.de teſta.tute.iure noſtro.ff.de rebus eorum.l. quam-
uis.Credebat enim iudex illum eſſe legitimũ tutorem,& nõ erat:
unde non ualet.eod.tit.l.magis.§.ſi æs.& in prædic.decr.cũ ſuper.
p & hoc puto uerũ.arg.ff.de arb.parui. [p] & C.arbi.tu.l.fi §.illo.Pro
non tutore eñ eſt,ex quo inuentarium non fecit.C.de tu.uel cur.
qui non ſatiſd.l.fi & C. in quib.cau.in integ.reſti. non eſt neceſ.ſi
tutor.extra, de trãſla.epiſ.inter.circa medium. Vel dic ꝙ ſi iudex
ſciens illum eſſe illegitimum, pronunciauit legitimum,bene ua-
let uenditio tuitione prætoria.arg.ff.quod fal. tuto.autore.l.1.in
fi.& facit.ff.de iureiur.l.iuſiurandum.1.Sed contra.ff.de cura.fur.
cõſilio.ubi dicitur in talibus dari exceptionem: ſed illud eſt in ex-
q ceptione facti,non iuris ibi. [q] Item nõ obſtat quod ſic agebat,ſic
r contrahebat:ut ff.ad Maced l.3.& de offi.præto.Barbarius [r] Nam
talis error nõ præiudicat fauori pupilli.arg.ff.de rebus eorũ.l.qui
s neque.& no,in prædicta l ſi tutor. [s] Item opponitur, quod tutor,
uel curator,uel etiam pupillus eſt ſeruus: & ſuper quæſtione ſerui
tutis patitur quæſtionem ff.de tut.l.1. Inſtitu.eod.in princ.& qui
t dari tu.uel cura.poſſ.§.ſeruus.& de leg.pa.tu. [t] C.e.tit.in ſeruili C.
de teſtam.tu.ſi pupillorum.& de pa.po.l.impuberis.niſi iudex cer
... ſit ſuper hoc, & egerit ex mero officio.C.qui da tut uel cura.
u ... ſunt.l.1. [u] ff.de tu.& cura.ei qui.Item quod habenti tutorem,
x tu... non poteſt: [x] ut C.qui petant tuto.uel cura.cum mater.

curator tamen ei datur.Inſt.de cur.§.interdum.ubi de hoc.C.qui
da.tu.uel cur.poſ.ſi ſororis.C.in quibus caſibus hab.tu l.j.ff.de tu
8 tel.l.3 §.ſi pupillus.& l.ſolet etiam.† Niſi in ſex caſibus,in quibus
datur tutor habenti.Primus,ſi tutor ſit ſurdus,uel mutus, uel furio
ſus.ff.de tutel.l.prima.Secundus, ſi habet bona in duabus uel plu-
ribus prouinciis : nam totidem poſſunt eſſe tutores.ff.de excuſat.
tuto.propter litem.§.fin.Tertius,ſi mater tutrix nubat:nam tunc
datur alius tutor.in Authen.de nupt §.ſi uero tutelam.colla.4 &
ſ̃ §.prox.uer.ut autem.& ſeq.Quartus,ſi tutor eſt ad tempus rele
gatus,uel excuſatus, uel remotus : nam interim alter datur.C.in
quibus caſibus ha.tu.l.pe.& facit Inſt.de Attil.tuto.§.1.& 2.Quin
tus,ſi tutor eſt apud hoſtes,nõ ut ſeruus,ſed ut relegatus,uel trãs
fuga.ff de tutel.ſi quis tutor.Sextus, ſi abeſt Reipublicæ cauſa.ff.
eodem queſitum & ff de ſuſpe.tu.ſi quis abfuturus.& ff.de tuto.
& cur.da.ab his l.curator. Placentinus tamen in prædi.caſibus in-
telligit

ADDITIONES.

a Poſuit. ¶ Tenuit Gui.de Suza.in l.2.C.de alimen.pu.præ.per ipſam legem, ꝙ tutor,qui non tenetur verba inuentarii oſtendere aduerſario,oſtendet ergo iudici,ſecundum eum.

b Prætermittere. ¶ De hoc ſtatim verſi.2. ¶ Adde pulchre Ro.conſi.425.vbi per ordinem enumerat neceſſaria tutori facienda ſuſcepta tutela.

c C.arb.tut. Textus illius leg. vtitur verbo, Vetuerit.quo etiam vtitur Guil. j.de inſtr edi.§.fin. ver. tutor autem. licet ibi ſubdat verbum remiſsionis. Hoc dico propter dominum meũ in legibus, qui in quadam quæſtione,quã diſputauit,tenuit ꝙ ſimplex remiſsio teſtatoris facta tutori,ne inuentarium facere teneatur,non valet, cum remittat ius publicum.ff.de admi.tu.quidã decedẽs.& de pact.ſi vnus.§.illud.Si vero expreſſe prohibuit: diſtinxit,aut fuit errore ductus,aut non.& ſi non : aut venit noua cã,aut non. ꝙ vide per Cy.in præ.l.fi.C.arbi.tu.& ideo eius verba ſic decido. Ibi tñ præmittitur diſtinctio Dy.ꝙ ſi remiſsio ſolum reſpicit teſtatorẽ, valet.C.vt in poſſ.le.l.2.ſi vero reſpicit hæredem,quia illi põt eſſe dãnoſa, nõ valet.C.de vſufruct.l.1.& no.extra,de pig.c.fi.in gl.2.qñ vero dubitatur,an poſsit, vel nõ poſsit eſſe dãnoſa hæredi,tunc dicebat Dy.ꝙ valet remiſsio:quia veriſimile eſt,ꝙ velit vtilitatẽ hæredis.& ſic loquitur per l.vlt. Id aũt dupliciter eſſe põt,ſcilicet, ne inuidiæ ſubmittantur hæredis diuitiæ.vel defuncti,ne denudetur paupertas.C.qñ & qui.quar.pars.l.2.lib.10. ¶ Adde,ꝙ teſtator poſsit remittere tutori confectionem inuentarii: tenet Ang.conſi.175.vbi dicit ꝙ ſic: tamen iudex iuſta cauſa ſuadente, poteſt recedere à voluntate teſtatoris. & Ro.dicit tenuiſſe Mar.idem Bal. in l.fi.de iure deli.

d Argento. ¶ Alias,quid ergo.in concor.

e Autem forte. ¶ Sic Vber. de Bonacu. vbi ſ̃.Accur.in l.tutores.2.j.alleg.in gl.non eſt.dicit eos non vocandos. Et rationem reddit,quare aliud in hærede:quia ex inuentario habet hæres duo beneficia,ſ.Falcidiæ:& quia vltra vires creditorib.non tenetur, tutori vero imminet ſolum onus.

f Dubius. ¶ Hucuſque Vber.de Bona. ſubdens quod de Mutina ſic ſequitur.

g Triduum. ¶ Dixit Vber.de Bobi.vel intra 30.dies.alleg. eaſdem leges & §.ſi autem.de hoc in l.tutores.in 1.gl. ¶ Adde Abb.conſi.87.lib.2.

h Legebam. ¶ Dixit Gul.de Suz.in præ.l fi quod in tota Lombardia id ſeruabatur,ſcilicet,quod ſufficiebat,ꝙ intra illud tempus, ꝙ datur hæredi,ſuum inuentarium inchoarent.

i Puberes. ¶ Et vide quod ibi dixi.

k Vel alienare. ¶ Etiam cohæredem vel ſocium ad diuiſionem prouocando. C.de præd.mi.l.pe.& dicam ſuper rub.j.prox. ¶ Adde,an pecunia ſit de rebus,quæ ſeruando ſeruari poſſunt,Ro.conſi.188.

l Curatore. ¶ Quod Simon in præ.l. intelligit etiam in curatore ad litem.

m Tutor iuret. ¶ Hæc opi. Vberti iuſtificauit dictum Guid. de Suzar.qui tenuit in l. fi.C. arbi.tut. poſſe per teſtatorem hoc iuramentum remitti, quod etiam plene diſputauit.Inducit ipſam l.fin.& ff.de teſti.l.1.in Auth. de nup. §.diſponat.colla.4.C.de ſacroſanct.eccleſiis.l.1.de teſt.mil quæ à patre.cum concor. Item etiam per contractus legum auſteritas mitigatur.C. de temp. app.l.fi.§.vlti.ff.de fer.l.1.C.loca.licet.commo.l.1.fortius per vltimam voluntatem.extra, de dona.cum dilecti.in fi.ff.de pactis.pactum inter. Inſti.de lege Fuſia Cani.tol.in fi.Item remittit ad id,quod habetur C.vt in poſſ.le.l.2.& ſatis eſt ſibi non eſſe prohibitum ff.ex quib.cau. maior.l. necnon.§.1.

n Vber. ¶ De Bo.Vbi de datiuo,poſt princip.

o Nunquid valet. ¶ Ad materiam facit,ꝙ ſcripſi de conceſ.præb.literas.in gl.no.quod præbenda.in gl.ſeq.

p Parui. ¶ Alias Pedius.& ſic allegat ſ̃.eo.ver.

q Iuris ibi. ¶ Capio quid velit auctor.lex illa.§.1.ponit caſum de furioſo hærede,qui vendicat rem venditam per ipſius curatorem, qui non cauit: poſſidens reus excipit,quod curator vendidit: replicat actor,curatorem illum ſecundum iudicis decretum non ſatiſdediſſe. Conſtat ꝙ replicatio eſt exceptio.ff.de excep.l.2.§.1.De quacunq; igitur harum exceptionum primæ vel ſecundæ,vt ſic dicam,loquatur actor, dico illam iuridicam. Verum ſi addat, & probet poſſeſſor pretium per eum ſolutum conuerſum in ſolutionem creditorum illius furioſi : tutus eſt exceptione doli. Et huic vltimo dicto concor.ff.de re.eo.qui ſub tut.ſi pupillorum.§.pe.& vlt. ¶ Adde Bald.conſi.38.in fi.incipiente,Gul.adultus.lib.1.

r Barbarius. ¶ In his error communis,hic ſingularis.

s Si tutor. ¶ Facit j.tit.1.§.fi.ver.hoc etiam.

t Pa.tu. ¶ Hoc cancellato,quod nil ad caſum, bene continuatur quod ſequitur.C.eod.tit.

u l.1. ¶ Vbi vide de hoc.

x Non poteſt. ¶ Succeſsiue:ſimul autem plures dari poſſunt.C.de diui.tut.l.2.& ſucceſsiue per diuerſos diuerſorum locorum iudices : ſtatim pater ſeruus.& j.ver.ſed pone quod pupillus.vſque ad finem §.

pupil. ...guit.alibi tenet

tellígit tutorem poni pro curatore : & ſic in eis non fallit regula
a præ:ibata, ſecundum Azo.[a] & Accur.contra.[b] In hoc autem du-
b bio conſilio, quod ſic facias ſcribi in inſtrumento:
9 † FORMA. Talis iudex, in locum talis tutoris, conſtituit ta-
lem tutorem, curatorem, adminiſtratorē & adiutorem, & ſic non
poteris errare: & quando oportebit eum eligere, quomodo agat,
tanquam tutor, uel tanquam curator, &c. eligat quod certius eſt,
ſcilicet, tanquam curator. Item tutor & curator quandoque fa-
ciunt actorem ad cauſam: de quo dic, ut ſ. de actore ab vniuerſita.
10 † ¶ Item opponitur cōtra tutorem, ꝙ eſt epiſcopus, uel clericus
in ſacris, uel monachus, ſeu regularis: qui nō poſſunt eſſe tutores.
83. diſt. neque apud. 21. q. 3. Cyprianus. C. de epi. & cler. generali-
ter. quæ eſt. 6. q. 1. in Auth. de ſanct. epiſ §. Deo autem amabiles.
Super quo dic, ꝙ prędicti tutelam teſtamentariam vel datiuam
non poſſunt exercere: ut ibi. ſed clerici poſſunt, ſi uolunt legitimā
c exercere: ut 86. diſt. in peruenit.[c] 87. diſt. in religioſum non tamē
d coguntur: ut C. de epiſc. & cler. Auth. presbyteros[d] ibi: propria
e uoluntate, &c.[e] & in prædi. l. generaliter. Epiſcopi autem & mo-
nachi, & regulares, etiam uolentes, non poſſunt legitimam exer-
cere: ut in prædict. Auth. presbyteros. in fin. 88. diſt. in. epiſcopus
puber. & quod dicitur in prædict. capitu. peruenit. niſi forte. &c.
nō excipit epiſcopum, uel monachum, ſeu regulares, ſed ſolum
clericos. Vel dic, derogari illi Auth. per canonem, uel etiam epi-
11 ſcopi, uel monachi poſſunt ſaltem legitimā exercere. † ¶ Quid
ſi eam prius ſuſceperāt, quam fierent monachi, uel epiſcopi? Di-
cit Vber. quod non finietur. arg. ad hoc nam quædam impediūt
facienda, quę non impediūt iam facta: ut ff. de poſtu. l. 1. § caſum.
ext. qui cler. uel uo. rurſus. arg. contra. ff. de arbitr. non diſtingue-
f mus. §. ſacerdotio.[f] Quid de conuerſis: nunquid poſſunt ſuſcipe-
re tutelam uel curam? Dicit Vber. ꝙ non. Non enim bene poſ-
ſunt tractare ſimul diuina & humana. extr. de cleric coniu. diuer-
ſis. & arg. ext. de ſent. excommun. parochianos. C. de ſacroſanct.
eccle. ut inter. quod forte uerum eſt in profeſſis & ueſtitis: ſecus
ſi nondum ſint profeſſi: ut 27. q. 1. ut lex. ext. de priuil. ut priuile-
12 gia. uer. hoc autem. † ¶ Illud autem certum eſt, quod omnes cle-
rici tenētur ad tutelam miſerabilium perſonarum recipiendam:
g ut in præ. c. peruenit.[g] & 87. diſtinct. cap. 1. & 2. C. de epiſc. & cle.
orphanotrophos. arg tamen contra in præ. l. generaliter. Sed for
tè non coguntur, & ſic poteſt tolli illud cōtrarium. ¶ Item oppo
nitur contra tutorem uel curatorem, quod eſt ſurdus, uel mutus.
ff. de tutel l. penul. Item, quod ſuſcipit ceſſionem actionum con-
tra pupillum uel adultum ſuum: ut in Authen. ut hi, qui oblig. ſe
per. ha. res minor. in Rub. & in princip. titu. colla. 6. ad idem facit
ff. ſi ſer. uen. altius. ff. de condi inde. frater à fratre. & extra, de nat.
ex libero uen. capit. unico. & infra uerſic. proxi. Item quod tutor
h ſeu curator eſt creditor, uel debitor pupilli, uel adulti,[h] & admi-
niſtrat ſine adiutorio ut in Authen. ut hi qui oblig. ſe perhib. hab.
res min. & C. qui da. tut. uel curatores poſſ. Authent. minoris Et
hoc locum habet tantum in datiuo & legitimo, non in teſtamen
i tario, ſecundum quoſdam.[i] Quod dic ut not. in præalleg. Auth.
Facit autem hoc in matre & auia. in Authen. ut matres debito. &
credi. ſine prohib. tu. ſi. ge. col. 7. C. quando muli. tut. off. fun. po-
teſt. Authen. ad hæc. in fine. Item, quod is, cui datus eſt tutor, uel
curator, exceſſis 14. uel 25. ann. & hoc ſi uelit nouum iudicium
inchoare, quod non poteſt. Inchoatis autem aſſiſtet etiam, poſt
quam exceſſerit. ff. de tu. & cura. da. ab his. Seio. Inſti. de Atil. tu.
in ſi, & quib. mo. tu ſi. in prin. ff. de adminiſt tu. ita tamen ſi tutor.
§ ſi tutor. & § ſequ. & C. arbitr. tut. tutor poteſt. C. ut cauſæ poſt
pub. tutor adſit l. unica. de hoc ſ. in tit. de actore. ver. item tutor.
Accuſationem tñ, quam nomine pupilli inſtituerat, eo defuncto
13 non cogitur adimplere. ff. ad Turpill. diuus Adrianus. † ¶ Item ꝙ
tutela eſt finita, ut in præmiſſo caſu, uel quia impubes, qui ſub tu-
tela eſt, ab aliquo arrogatur, uel deportatur, uel in ſeruitutem re-
ducitur, uel ab hoſtibus capitur: uel tutor ad certam conditio-
nem, quæ ineſt, datus eſt: uel ſi tutor ſeu pupillus obiit, uel ſi tu-
tor maximam capitis diminutionem patitur: quia tunc omnis tu
tela finitur. Minima uero ſolum legitimam parit: per maximam
autem capitis diminutionē pupilli omnis tutela finitur. Finitur
etiam, ſi tutor ad certum tempus datus eſt, ꝙ aduenit, uel ſi deſijt
eſſe tutor, uel ſi excuſatus eſt, quod fit multis ex cauſis: ut Inſtitu.
de excuſ. tu. uel ſi remotus eſt à tutela, ut ſuſpectus, quod fit mul-
tis ex cauſis ꝙ dic, ut inſt. de ſuſpect. tut. Præmiſſa oīa probantur
Inſt. qui. mo. tu. ſi. per totū. & C. quando tut. uel cura. eſſe deſi. per
totum. & in præ. ver. itē tutor. Quid ſi tutor nolit cauſam pupilli
14 defendere? De hoc ſ. in tit. de reo. ver. itē tutor. † ¶ Eiſdem quo-
que modis cura finitur, quibus & tutela: ſi pupillus ſeu impubes
habet

ADDITIONES.

a Secundum Azo. ¶ In ſumma, in qui. ca. ver. quidam tamen.
b Contra. ¶ Qui dixit vbi ſ. ꝙ cum omnes leges inductę de tutore loquantur,
Eſt ſcien... eſt à litera recedendum. ff. de leg. 3. nō aliter. Quæ autem ſit ratio qua-
non ...æ non ... curator, & non tutor, vide in gl. prædicta, & per Azo. in præ. verſi.
re detu...

c Peruenit. ¶ Vbi glo.
d Presbyteros. ¶ ij. Mihi tamen incipit presbyter.
e Voluntate, &c. ¶ Mihi dicit litera ſua ſponte.
f Sacerdotio. ¶ Ibi non dicitur, ꝙ non poſsit arbiter factus ſacerdos ſenten-
tiam dicere. ſed ꝙ cogitur. & concor. ꝙ dicit j. ver. 2. ¶ Adde, quid econtra,
nunquid laicus poſsit eſſe tutor clerici? Bald. pari ratione concludit, ꝙ ſic,
eius conſilio 243. lib. 1. non intelligas in beneficialibus.
g Peruenit. ¶ Vbi idem not.
h Vel adulti. ¶ In quantitate non minima. De hoc in Auth. minoris. in prima
glo. eſt hic arbitrarium, vt no in corpore glo. loquitur.
i Quoſdam. ¶ Placuit hoc Odofre. & dn̄o meo, & Gui. de Su. & Cy. in Auth.
minoris. vbi pr̄ fuit ſciens. Idē Vber. de Bo. vbi ſ. ſed aliter Vber. ponit pro
dubio, paulo an̄ facit de curatore. Azo tenet primā in Summa, qui da. tu. &
cur. verſi. itē creditor. Contrariū tenet in Summa, ſup ꝯſtōne, vt hi quiob.
&c. col. 6. Accu. vtrobiq;. & Inſt. de autor. tu. in ſi. tenet ꝯ̄rium. & Iac. de bel.
dicit eſſe tex. in cor. tut. præall. §. hæc oīa. vbi dicit nō oīno: ꝙ exponit, id eſt
nullo modo, & nullo caſu. Acc. pōderat ibi §. hoc dicimus, ſequit̄ in oī cura-
tore. vterq; ꝓ ſe inducit Aut. matri. C. qn̄ mulier. Dn̄t eñi primi, ꝙ ſi mater
debitrix & creditrix admittit̄, fortius admittet̄ teſtāriꝰ tutor, cuius fides ꝑ
patrē ꝓ electa prefertur matri, vt ibi. Scđi dn̄t, ꝙ exceptio matris in cæteris
ꝯfirmat rl̄am. Cum igitur teſtārii non ſint excepti, includent̄ in rl̄a. Sed pri-
mi ad hoc vltimū rn̄dent ꝙ no in l. q̄ ꝑ ꝑ. ff. de regulis iuris. & ꝙ ſcripſi poſt
Dy. in regula, arg. de regul. iur. lib 6. ſup 1. gl. Ad id ꝙ dicā de dato ex inqui
ſitione, dn̄t primi, ꝙ licet magna ſit iudicis auctoritas, plus tñ ualet patris te
ſtimoniū, q̄ eius inquiſitio. Nā pro filio pupillo teſtat̄. & dat tutorē illi etiā
exhæredato. & Guil. alleg. l. iſti quidē. in ſi. ff. ꝙ met. cā. Inducit ēt ad primū
dictū §. diſponat. in Auth. de nup. C. arbit. tut. l. ſi. Dy. ſuo conſi. 38. & tenuit
cū Acc. & ſequacib. ꝙ debitores, & ſi teſtārii ſint, non poſsint eſſe tutores. Et
ad id, ꝙ fides dr̄ approbata, rn̄det vt Acc. in corpo. vt hi, q̄ illud verū, quoad
onus ſatiſdationis: nā de ꝯſtitutione illa. vt hi, q̄ ob. &c. q̄ nondū erat lex, de
creationib. C. de epiſ. aud. & §. 1. Inſti. de ſatiſd. tut. non potuit cogitare. Itē
ſi releuatio à ſatiſdationis onere ſufficeret: ergo ꝙ datus ex inquiſitione, q̄
non ſatiſd. vt ſ. §. ſi aūt. ver. horū. poſſet eſſe creditor, vel debitor. ꝙ oēs ne-
gant. His rationib. gl. vtitur. Dy. dicebat ēt ibidem, ꝙ dato ꝙ poſſent eſſe tu
tores, ꝙ eſt falſum, ſi nō prohibitus eſſet datus ſimul cum eis, ꝑꝑ ꝙ timet cū
eis gerere pōt illos ꝓuocare ad ſatiſdationē: ꝑꝑ ꝙ venitur ad alterū duorū
vt dēt fideiuſſores nō ꝓhibito, & adminiſtrēt: vel vt totā adminiſtrationē
admittant nō prohibito & ab illo ſatiſdationē recipiant, rem pupilli ſaluā
fore. ff. de teſta. tute. l. teſtō datus. ¶ Adde, ꝙ Bar. in d. Aut. minoris debitor.
diſtinguit, aut teſtōr ſciebat, aut ignorabat. Primo caſu poſsit eſſe tutor, ſe-
cundo non. Et idē ꝯſuluit eius ꝯſilio mihi 148. inci. q̄ſtio iſta. ¶ Redeundo
ad propoſitū diſputauit dn̄s Rayne. de For. poſito, ꝙ ꝯſti. vt hi, qui ob. &c.
habeat locū in teſtārio tutore: quærebat de creditore dato in teſtō pupillo,
qui hæreditate adita ſe fecit decerni tutorē, de credito mētione nō facta, &
facto inuentario adminiſtrauit: an patruus pupilli, qui ſciuit oīa ꝓ̄dicta, poſ
ſit illū petere remoueri, & ſibi vt legitimo, adminiſtrationē decerni? Copio
ſe & ſubtiliter allegat ad utranq; partē. Virtus q̄ſtionis eſt in hoc ꝙ no. Acc.
in l. pater. ff. de procur. in 1. gl. Certū eſt talē dari poſſe: ſed dubitat̄ an datio
teneat. Ponit ibi opi. Azo. ꝙ datio teneat, ſed cadat à credito, & ꝯ̄ria Hug. q̄
approbat, ꝙ non teneat datio. Vtraq; ēt opinio no. in l. ꝑꝑ litem. ff. de excu.
tut. in gl. in præ. Auth. minor. vr̄ gl. hoc, ſi ſciuit variare ab eo ꝙ prædixerat
in 3. gl. ipſe ſoluēdo ſequit̄ Azo. Motiua ipſius hæc, q̄a auth. illa in corpore
ſucceſsiue ponit quatuor caſus, vſq; ad §. qm̄ aūt. Primus eſt in creditore ex
antiqua cā. Secūdus, in creditore ex noua. Tertius, in debitore. Quartus, in
iam tutore recipiente ceſsionem ꝯ̄ pupillū. Primus, qui ad propoſitū facit,
ſubdiuiditur, ſi conſtabat illum eſſe creditorē, à principio repellitur, nec pu
nitur. Quod intelligo, ēt ſi ſe ingerat ad illā recipiendā: ſi tacuit, nec à prin-
cipio ꝯſtituit de credito, cadit ab illo, & alia pęna nō imponit̄: ergo nec nos
imponamus. Qđ ſic ꝓbat: Repulſio tutorū eſt de iure ſpāli: q̄a rl̄ariter quili
bet, q̄ nō prohibet̄, admittitur: imo & ꝯpellitur ad tutelā & curā: niſi ſe excu
ſet. Inſt. de excu. tu. in prin. & §. pe. Cū aūt pęna illa, q̄ cadit à credito. facit
eum non eſſe creditorē. Et ſi ceſſat cā finalis ꝓhibitionis, ceſſabit ꝓhibitio:
cā reducta ad nō cām. Fatet̄ ſoluendo l. non dubiū. C. de leg. ꝙ qn̄ ꝓhibitio
eſſet ex iure cōi, non ſpāli, ſufficeret legatorē, &c. vt ibi. ſecus cū ex ſpāli. ff.
de diuor. l. ſi. & ſufficere dēt vna pęna. ff. de vulg. & pu. ſub. l. ex facto. §. Iul.a
nus. Itē eodē mométo, quo credit̄ tacēs, credat̄ tutor vel curator, ipſe cadit
à credito. ff. de leg. 1. ſi poſt mortē. in prin. Et ſi vr̄ creatus non creditor. Item
ipſe remiſiſſe vr̄, ꝙ lex remittit. C. ſi manci. ita fu. alien. l. ſi. Certū eſt, credito
rem remittentē creditum ad tutelā admitti: ergo & iſta, ar. ff. de falſis. l. 1. §.
tutores. Inducit vltimo §. ſi vero tacuit. vbi debitori tacēti imponit̄ pęna,
& remanet in tutela: ergo idē in creditore. Ad iſtud ꝙ plus vrgere videret̄,
rn̄deo: ibi non probari debitorē permittente lege in adminiſtratione ꝑma-
nere: bene tñ oſtendit, ꝙ in illa māſit. intelligo de facto, donec apparuerit pe
tens illū remoueri: & tūc ſi tp̄e curationis, q̄ ſic de facto geſsit, aliquas libera
tiones obtinuit, illæ nō iuuant. Memoror dn̄m meū in legib. in ſcholis ſæpe
dixiſſe illas opiniones, vel ſn̄ias ſequendas, quas prudentes laici cōmenda-
bant, non credendo aliquem prudentem laicum iudicare ſillum. qui ex rece
ptione tutelæ damnificatus eſt in credito: pone mille librarū, vel qui ex vera
ſolutione debiti, qua non iuuatur, ſed dānatur, vt iterū ſoluat, longe magis
eſſe ſuſpectum, & plus in illis timeri rōnes illius cōſtitutionis, quā ſi ſic dam
nificatus non fuiſſet. Suppoſito igitur ꝙ ſm allegata fateri opporteret cām
crediti directam ceſſare in creditore, qui deſiit: fateri tamen opportet fore
cauſatam ab illa cauſa duriorē, & lōge fortius vrgentē, & veriſimiliter plus
damnoſam: quæ cum ab illa radice procedat, durabit prohibitio. C. de nup.
§. ſi. Et per hoc declaraſſe puto id ꝙ ſcripſit Iac. de Bel. ſuper §. ſi vero tacue
rit. qui dixit perdētes creditū, nihilominus à tutela & cura remoueri. dicēs
dictū Vgolini tenendū, tanq̄ iuſtiſsimū & ſanctiſsimū. Puto, ꝙ ꝑꝑ illam dif
finitionē id dixerit. Pro quo ēt facit illud penitus, ꝙ eſt rubrica ꝯſtōnis. ſ. vt
hi qui ob. &c. ad eorum gubernationē penitus non accedant. ꝙ licet ab aliis
allegatum non viderim: quod allegari poſsit, vide j. de diſpu. & alleg in ...
& quod ibi dixi. Ad id, quod dicitur de duplici pęna, reſpon. per not. d...
c. at ſi clerici. in gl. pe. vel per id, quod ſcripſi de elect. c. vlti. lib. 6. ſuper ...

habet curatorem, & eodem tempore, ſcilicet in 12.anno in mu-
liere,& in 14.in maſculo:ut C.eod.l.1.inſti.qui.mo.tute.fi.in prin
cip.Parum enim diſtant curatores à tutoribus:ut ff.de ex.tut.ſci-
re.in prin.Inſtit.de tut.§.itaque.In quo autem differant, no.ff.de
tut & cur.da. ab his.ventri. Adulti uero cura finitur in 25 ann ff.
de minor.l.1. in fin. Inſt.de cur. reſpon.1.niſi datus ſit ad certam
cauſam,uel ſpeciem,qua finita finitur officium, non ante.Inſt.de
auct.tu.in fi. vel niſi datus ſit furioſo,uel ſurdo,uel muto uel per-
petuo impedito:quia tunc deſinit, cum ad ſanam mentem redie-
rit,uel liberatus fuerit, non ante.Inſtit.de cur.§.furioſi.& §.ſeq.ff.
de curat.fur.l.1 §.1.¶Item excipitur contra tutorem,quod eſt da
a tus à teſtatore,ſub conditione,[a] quæ exiſtat, vel ad certum tem-
pus uel ex certo tempore,quod præteriit. Inſti.qui da.tu.poſſ §.
ad certum.& s. ver. proximo Quod intellige de teſtamentario,
qui datur ſub conditione,ut ibi:ſecus in datiuo:ut ff.de tute.mu-
b to.§.1.Et eſt ratio:[b] † quia dare tutorem eſt actus legitimus, qui
non recipit diem, uel conditionem.ff.de re.iuris actus. Et præte-
rea præſumitur ꝙ pater bene faciat:& lex multum de eo confidit,
adeo ut ab eo datus non ſatiſdet rem pupilli ſaluam fore: ut dixi
c s.§.ſi autem. Si autem [c] per præmiſſa eum non poteſt repellere,
ſuppone aliquem,qui eum de ſuſpecto accuſet: & ſic durãte cau
ſa ſuſpicionis,non poterit reconuenire:quamuis etiam non ſit ei
adminiſtratio interdicta: ut arg.C de ſuſpect.tu.eum quem.ff.de
ſol.ꝙ ſi forte.§.1.Inſtitu.eod §.ſi quis autem ſuſpectus.ff.de iure
d deli.ait prætor.§.quid ſi.& j.uer.fi.[d] † ¶Item durante officio no-
16 mine ſuo,uel pupilli,non poteſt agere contra contutorẽ,uel cõ-
curatorem.ꝙ dicut s.in tit. de act.uer. item durante. & in titu.de
reo.uerſi.item tutor.& ſeq.Ibi etiam nota quid iuris ſit, ſi tutor
ſciens pupilli cauſam malam eſſe,eam defendere nolit.¶Item no
ta,ꝙ pupillus debet petere tutorem uel curatorem apud magiſtra
tus loci,ubi dixit originem per patris conditionem: uel ubi ſunt
eius facultates.ꝙ ſi pupillus Narboneñ.moratur Pariſijs,ubi nihil
habet, neque inde ratione ſui uel patris originem duxit, redibit
Narboneñ.ad tempus,vbi originem duxit, & patrimoniũ habet:
& ibi tutor ei dabitur.Hæc leguntur C.ubi tut.uel cura.petantur.
e l.unica.[e] Si tamen habet Pariſijs domicilium,ratione eius ibi poſ-
ſet ei dari,ſecundum Azonem:ut ff.de tut.& cura.da ab his.l.1.&
argu.C.qui da.tut.uel cur.poſſ.neque.ſed H.contra: niſi haberet
ibi facultates.argu.ff.de tut.& cur.da.ab his.pupillo. Sed nec pſes
prouinciæ Narboñ. nec magiſtratus municipalis eiuſdem poteſt
dare tutorem ei,uel eum, qui eſt ortus apud ciuitatem Arelateñ.
qui non habet domicilium in prouincia Narboñ.ubi nominatur,
cum non ſit ei ſubiectus:ut prędict.l.neque.& ff.de tut.& cur.da.
19 ab his l.1. in fine.† ¶ Sed pone, qđ pupillus habet patrimonium
ſuum in ciuitate Narboneñ.& Biterrenſi,quæritur quis dabit tu-
torem uel curatorem? Reſpond. iudex Narboñ. in patrimonio
Narboñ. & iudex Biterrenſis in patrimonio Biterreñ. ut in prædi.
f l.pupillo.ff.de excuſ.tut.iuriſperitos.§.cum oriũdus. [f] & in præd.
l.C.ubi tu.uel cur.petantur. reſpon.1. quid ſi quaſi omnes res ha-
beat Narbonę, habet tantum unum fundum apud Biter.non ui-
detur ꝙ iudex Biterreñ. poſſit dare tutorem pro illo: quia certæ
rei aut cauſæ non datur tutor. vt Inſtitu. qui dare tu.poſſ §.certæ.
g Vbert.de Bon.contra [g] Dicit enim,quod certæ rei dari poteſt tu
tor, dum tamen generaliter & vtiliter detur, ut ita dicat iudex:
Tali patrimonio & tanto conſtituto apud Biterreñ.do tibi talem
tutorem:non tamen dicat, tali fundo:quia tunc non ualeret.ff.de
teſta.tut.certarum.& ſic contingit in petitione hæreditatis: quia
licet ipſa ſit vniuerſalis, tamen pro una re competit, & proponi-
tur.ff.de peti. hære.l.licet. curator etiam ad unam litem datur:ut
inſtitut de cura § item inuiti.¶Item generaliter contra tutorem
& curatorem excipitur,quod eſt ſuſpectus,& poſtulatus,uel iam
h remotus,[h] uel eſt ſibi adminiſtratio interdicta.ff.de ſolution.qđ
ſi forte.§ 1 ext.de off.dele.uenerabilis.3.q.2.quia.& s.uerſi. ſi au-
18 tem per.† ¶Quid ſi plures tutores dati ſunt alicui, quorum ali-
qui nolunt agere? Reſpon. uolentes agere facient illos citari co-
ram iudice, & ſi non uenerint, remouebuntur ut ſuſpecti.ut ff.
de ſuſpect.tut.impuberibus.in fi C. eod.tit.l præſens. Si uero ue-
niant,tollentur eis pignora:& præcipietur eis, quod adminiſtrẽt:
uel ſi non adminiſtrent, indicetur eis mulcta ut d.l.præſes.& ff.de
de adminiſtr.tut.l.1.in prin. Et ſi poſtea ceſſauerint adminiſtrare,
remouebuntur ab adminiſtratione. In hoc tamen quidam diſtin-
guunt: quia aut qui nunc ceſſant, cœperant iam adminiſtrare.&
tunc ut ſuſpecti accuſantur: ut in d.l.præſes. Aut nondum attige-
rant adminiſtrationem, & tunc non accuſantur ſed officio iudi-
cis ſine accuſatore remouentur:ut ff.de ſuſpect.tut.hæc enim.§.fi.
Inſtit.eo §.ſuſpectus C.ſi tutor non geſſ.l.1. Vel dic, ꝙ qui cępit,
remouetur ut ſuſpectus, & accuſatur ob dolum & culpam: Qui
uero nunquam geſſit,ob dolum tantum,ut in pręalle.lege.& etiã
famæ periculum patitur: ut C.de adminiſtra.tu.l.fin. Item in eo,
qui nihil geſſit,locum habet coactio: ſecus in eo,qui aliquid geſ-
1[illegible] ſit ut ff.de adminiſtr.tut.ita tamen.§ geſſiſſe.† ¶Quid ſi unus tu-
tor vult uendere rem aliquam,quæ ſeruari non poteſt,alius non:
uel unus vult locare,alius non: uel unus concedit uni, alter alij?
Reſpon.dicit.l.C ſi ex plu.tut.uel cur.l.2.& C.de auth præſt.l.fin.
quod quilibet poteſt ſine alio talia facere,per quæ non fit tutelæ
diſſolutio.& illę leges loqui uidentur,quando alii non contradi-
cunt,ut patet C.ſi ex plurib.tu.uel cu.l.1.Sed in præmiſſis caſibus
iudex habet pupilli utilitatem proponere.ff.de confir.tut.l.vtili-
tatem.& hoc quando ſimul diuerſis cõcedunt.Sed ſi primo unus
concedit alicui,& poſtea aliter alii,forte primus præfertur.arg.ff.
locat.l.in operis.Item quando nõdum factum eſt, & unus vult fa
cere,ſed alius contradicit forte fieri debet: ut C.cõmunia de leg.
i cum duobus.[i] Vel dic fieri,ut primo dixi:imo certe non ualet,ꝙ
k fit ab vno uetante alio:ut ff.de cur.fur.conſilio.§.fi.[k] † ¶Quid ſi
30 duo tutores nomine pupilli conueniuntur, & unus cõfitetur al-
ter neget? Dicit Accur.ſtari confeſſioni,etiam ſi ſit factum cõtra
minorem. cum factum negantis nullum ſit. Argu tamen contra,
quia negatio dicitur confeſſio, ut C.qui po.in pig.ha. Auth.item
l poſſeſſor.& uide j. de confeſ.§. poſtremo.uer. ſed pone, ꝙ feci.[l]

ADDITIONES.

a Sub conditione. ¶ Sup.a dimente.¶ Adde, ꝙ primam opin. ſequitur Bart. Sed an Auth.minoris debitor.habeat locum ita in reali, ſicut in perſonali? licet multi teneant quod ſic: Bald.tamen ſubtiliter tenet contrarium, eius conſilio 258.lib.3.incipiente,vt ium poſſit.

b Et eſt ratio. ¶ Vide ꝙ ſcripſi de regulis iuris.c.actus.ſuper 1.gl.lib.6.

c Si autem. ¶ Vber.de Bona.vbi s.vltra medium.

d Ver.fi. ¶ Hic tamen haberi poteſt remedium Decr. frequens. de re.ſpo.lib. 6.vltra ea, quæ ſtatuta ſunt contra calumnioſos delatores.& vide ꝙ dixi de teſtibus,non debet.in vl. glo. ¶ Adde ver.ſeq quando tutor durante tutela poſſit cum pupillo agere.Bald.conſi.227.lib.2.& Ang.conſi.95.Et an tutor approbando ſententiam latam contra contutorem,ſibi præiudicet: per eun dem conſilio 96.lib.1.

e l.vnica. ¶ Et ibi no.gl.opiniones contrarias,quæ ſequuntur.

f Cum oriundus. ¶ Secundum Vber.de Bona.cuius fuit iſte ver. vbi s.in fin. & ſecundum Acc.in l.ſtatim alleg.in 2.gl.& vide j.de inſtr.edi.§.nunc vero. in vlt.col ver.quid ſi fuit.

g Contra. ¶ Vide s.de actore ab vniuer.ſuper ver.puberes.

h Iam remotus. ¶ An id per deleg.tum præſidis fieri poſſit, vide per Cy.C. de ſuſpe.tu.l.præſes.

i Cum duobus. ¶ Vt ſcilicet dirimatur res ſorte.

k §.fi. ¶ De executoribus teſtamentorum diſcordantib.j. de inſtr.edi.§. nunc vero.& ver.ſed quid erit. ¶ Adde quid ſi ſunt dati plures tutores in teſtamẽ to,& vnus moriatur,an alius ſit ſubſtituendus.Bal.conſi.155.lib.2.

l Quod feci. ¶ Vbi de duobus procuratoribus, de quibus ibi remittam.

ADDITIONES NOVAE.

* Nota ꝙ amabiles deo non ſe libenter ingerunt tutelis.tex. in auth. vt hi qui ob.res mi.§.quoniam autem.

* Quando actio tutelæ & obligatio naſcantur.gl. in l.tutorem.ff. de adminiſt. tutor.& l. pro officio.C.eod.tit.& l.2.C.eo. Bald.l.1.C. vt act.ab hæredi.& contra hæred.& l.& ſi poſt tres.ſi quis cautionib.& l.tutor. de adminiſtratione tutorum.& l.ſi tutor. de tutelæ & rationibus diſtrahen.

* An tutor poſſit dari in eccleſia, Baldus.in l.nemo.C.de ſacroſanct.eccle.

* Si pupillus decedat nullis agnatis vel cognatis relictis, tutor ſuccedit fiſco excluſo,l.quo tutela.de reg.iur.

* Nota ꝙ vbicunque olim erat præceptum negotiari vt tutorib. hodie non tenentur fęnerari. ſed debent pecuniam deponere ad honeſtũ lucrum. Bar. in l.diuus Seuerus.ad l.fal. Bal.in l.j.C.de cond.inde.allegat c.p noſtras.ex. de don.inter vir.& vxo.& cauere debent prædium tantum præſtare,quantum ex re emenda percipiebatur.

* Nota quod quando pater committit negotia filiorum pupillorum matri, non tamen videtur ipſam tutricem relinquere.Bal. in l.qui aliena.§. quanquam. de negot.geſt.

* Qualiter formetur libellus vt tutor reddat rationem, Alberi.l.ſi tibi.de teſtamen.tu.& l.quicquid.C.arbitrium tute.

* In l.j.§.officio.de tutelæ,& rationi.diſtrah.nunquid iſtæ rationes inducant probationem: dic quod ſic contra tutorem,l.publia.in fi.ff.depoſit.not.l.rationes,& l.inſtrumenta.& l.exemplo. de proba. ſed ſi multum expendiſſet, debet fieri inſtrumẽtum,l.intra vtile.de minorib.§.fi.& licet hę rationes nõ plene probant,tamen inducunt probationem,dicta l.inſtrumenta. & credo quod ſtandum eſt talib.rationib.ſi eſt veriſimile tantum expendiſſe.Spe. hic & not.in l.id quod.C.de epiſ.& cle.& l.fi.§.in computatione.C.de iure deli. per Ray. Et an credi debeat ſacramento tutoris de his quæ dicat ſe expendiſſe,Guliel.ꝙ ſic in l.edita.C.de eden.& tutor reddens rationem primo debet facere rationem de intrata quam de expenſis,l.qui nominib. de adminiſtratione tutor.& l. Thais.§.libertatis.ff.de fideicommiſ.liber.Barto.in l.ex ſenten.de teſtamen.tutela.

* Si duo tutores ſimul geſſerunt tutelam, redditio rationum vnius non liberat eum,niſi toti obligationi ſatisfaciat pro collega. Item tutor qui rationẽ reddit non liberatur,niſi librum reſtituat pupillo.no.in l.ſi ita fuerit. de manumiſſis teſtam.Guliel.de Peruſio.& in lib.rationum debent eſſe ſcripti reditus & fructus bonorum,& expenſæ factæ.

* Quando tutela regis, vel imperatoris finiatur: Alb.in ru.quando tu.vel cu. C.no.ꝙ dies finitę tutelę interpellat tutorem.Bar.in l.ita ſtipulatus.de ver. obli.in 2.q.principali.

* An tutor datus ex inquiſitione teneatur ſatiſdare.gloſſ.in l.1.ff. rem pupil. ſa. ſo. quod non. gloſſ. in authentic. ut hi, qui oblig. §. fina.diſtinguit.alibi

tenet gl. ꝙ ſic,in l.1.C.de tut.qui non ſatiſd. Dy.ſequitur primam gl.Azo in ſumma.de tut.qui non ſatiſd.& idem Oldra.quod Dynus.

Quid ſi mater non exiſtat, nec auia, ſed proauia, an ſibi deferatur tutela? Bar.in l.cui.§.affinitates.ff.de poſtul.

Pone ꝙ maritus dedit vxorem tutricem filiis ſuis in teſtamento ſuo, poſtea caſſauit illam particulam teſtamenti,in qua dederat ipſam tutricem:an tanquam mater remanebit tutrix legitima ſuorum filiorum. Bar.in l.miles.§.ſexaginta,de adulteriis.

In l.2.§.ſi mater.ad Tertullian.Raymun.dicit, ꝙ ſi mater adminiſtrat tutelam filiorum non ſuſceptam legitime ſecundum formã auth. matri & auiæ. ꝙ non excuſabitur à petitione tutoris. vide Bal.in l.precibus.C de impu.& ali.ſubſt.& l.matres.& l.omnem.ad Tertu.

In l.1.§.ſi pupillus.ibi,viatica,&c.ff.de tutel & ratronib.diſtrah. quid ſi tutor proficiſcatur pro factis pupilli,& captus & deprędatus à latronibus fuerit,an hoc imputabitur pupillo.videtur ꝙ non, l.inter cauſas.§.non omnia. ff.manda.In contrarium fac.ꝙ iſte facit ex neceſsitate procur.de qua loquitur ille §.etiam non ex voluntate.& inter hæc eſt differentia,l.vt fideiuſ ff.de fideiuſſ.& l.vt procurator,de procurato.quædam gl.ff.de cõtrar.& vtil.act. tutel.l.3.§.vſuras.videtur dicere ꝙ non reputetur, poſtquam iniuria eſt ſibi facta,& iſte tex.fac.qui dicit viatica,ergo videtur excludere reliqua.

An conditio implenda in perſona pupilli, vel adulti ſufficiat, ſi impleatur in perſona tutoris,no,in l.qui filium.& l.Lucius Titius.in fine.de manumiſ. teſtam.per Guiliel. de Peruſio. Barto.in l.2.qui pet.tuto.limitat l.ſciant.de legit.hæred. videlicet ꝙ ſi eſſet mulier,vel alia perſona quæ nõ poſſet eſſe tutrix,& eſſet alius tutor legitimus, ꝙ ipſa mulier excuſaretur, ſicut olim erat in matre,quod not.

Pone,compromiſi in aliqua cauſa tanquam cum tutore, poſtea volo dicere in alia cauſa ipſum non eſſe tutorem,vel non legitime conſtitutum: Dynus in l. imperator.§.fi.de decuri. videtur dicere ꝙ non poſſum.quod de procuratore no, ſ̃.de procuratore.§. ratione formæ.ver.ſed nunquid pars.in Spe.

In l.quamuis hæres.de fideiuſſ.tu.in gl.fi.no.ꝙ hæres tutoris non tenetur ſumere inſtantiam per tutorem cœptam. contra hoc fac.l.tutor.de app.l.1.§.fi.ſi penden.app.mors inter.& l.ita autem.§.eſt completum. de adminiſt.tutor. Iacob.de Are. videtur ſentire quod ſi procurator alicuius gereret cauſam alicuius in iudicio,& moreretur hærede relicto, ꝙ hæres procuratoris teneretur procedere in cauſa.inſti.manda.§.item ſi ad hæc. & ſic forte aliud eſt in hæredibus tutoris,quam curatoris.

Pone,quidam datus tutor fuit petitus remoueri tanquam non iuridice datus: ipſe fecit expẽſas in defenſione officii ſui de bonis pupilli: an poterit imputare dictas expenſas pupillo. Raymun. ꝙ ſic in l.in omnibus.§.item ſumptus.de tut.& ratio.diſtra.arg.l.fi.C.de ordi.cogni.& l.2.de nego.geſt.

Quando ex dolo tutoris pupillus teneatur, Bar.in l.ſi dolo tutoris.ff.ſi quis omiſſ.cau.teſta.

Tutor ſi ſoluat debitum pupilli ante diem, valeatne talis ſolutio.no.in l.ſed ſi vir.§.quod vir.de dona.inter virum & vxo.& tenetur quod ſic.

An monachus poſsit eſſe tutor, Bal.in l.generaliter.C.de epiſc.& cler.& tenet ꝙ non. & ideo ſi monachus eſt in medio, non obſtat ſequenti legitimo, nec per hoc peruenitur ad datiuum, Bal.vbi ſ̃.

An tutor ſi banniatur, deſinat eſſe tutor, & poſsit conueniri actione pro tutelæ? arg.quod ſic in l.ꝙ ſi forte.§.1.de ſolut. ſecundum Iacob.de Are. Ray. in l.ſi tutor.§.ꝙ ſi tutor.de tutel.& ratio diſt.

In l.pro tutelæ.de eo qui pro tutore.an actio pro tutelæ ſit bonæ fidei? dic ꝙ eſt ſtricti iur. vt Io.in arbore, & hoc ſequitur Dynus.

An tutor poſsit ſtipulari, & emere ſibi ipſi tutorio nomine, & nunquid à ſeipſo poſsit ſtipulari pupillo, & nunquid tutor vel alius officialis poſsit ſibi tradere, Bar.in l.ſeruus communis.de ſtipul.ſeru.

An tutor ſtipulando pupillo acquirat ſibi directam vel vtilem: no.in l.1.de ſtipul.ſeru.& l.ſi tu.ff.quando ex fact.tuto.

Quid ſi tutor reperit inſtrumenta vſuraria de duplo, vult cognoſcere bonã fidem,& recipere tantum ſortem, & reſiduum remittere. Bald.de hoc in l. præſes.C.de tranſ.

Tutor poteſt facere pacem gratis de morte patris pupilli. Ia. Butri,in l.pactum curatoris,C.de pact.& not.in dicta l.pręſes per Bal.

Nota ꝙ ſi tutor non ſatiſdat idoneè, ipſo iure datio tutelæ non tenet, l.in dubium.de tut.& cur.qui non ſatiſde.& ſic ſi auia, vel mater non ſatiſdat idoneè imputaretur legitimo, & non magiſtratui: quia tunc ſibi imputaretur quando ipſe dat tutorem: ſecus ſi lex vel ſtatutum daret, l.1.ff.de magiſt.conueni.& §.fi.Inſti.de ſatiſd.tu.

An propter ſatiſdationem nõ præſtitam idoneè mater remoueatur, vel alia coniuncta perſona à tutela, vide Aberi.in l.de creationib. C. de epiſ.audien.& l.in dubium.de tu.& cur.qui non ſatiſde.nam dicitur ꝙ ſi iurat ſe nõ poſſe ſatiſdare, non remouetur.fac.l.ſi tutor ſuſpectus.de ſuſpe.tu. Fac.Bal.in l. legitimos.de legiti.tut.qui dicit, ꝙ ſi tutor eſt multũ idonea & honeſta perſona, remittitur ei ſatiſdatio. Bal.ibi.

Nota quod mulieri conſtitutæ tutrici in teſtamento, debet decerni adminiſtratio tutelæ per iudicem.not.in l.fi.ff.de tutel.& l.2.C. quando mulier tut. offi.fun.poteſt.

Si mater prægnans non petiit curatorem ventri, demum pariat, & partus decedat, an priuetur hæreditate infantis? Bar.ponit in l.matres.C.ad Tertullia.fa.l.2.§.ꝙ ſi cum prægnans. ad Tertullia. &. dicitur quod ſic.& Bar. in l.1.§.ſi maritus.de liberis agnoſ.

Pone duo fratres adinuicem diuiſere bona, & ex eis vnus moritur, relicto filio pupillo, cuius tutelam petiit patruus tanquam legitimus, opponitur quod non poteſt eſſe, quia inter eum & pupillum eſt quædam obligatio conditionalis, ſi res euincantur quæ ſibi obuenerint ex diuiſione: an hoc ſibi obſtet. Barto.in l. inter ſtipulantem.§.ſacram. de verb.oblig. dicit ꝙ ſi præſens ſtatus rei hoc indicat, ꝙ res euincatur, ꝙ non poterit eſſe tutor: alias ſecus.

An pupillus poſsit prorogare iuriſdictionem non ſui iudicis, vt det ſibi tutorem? Nicol. de Neap.in l.etiam plures.de manumi. vindi.& l.hæres abſens.in fine, de iudic.ibi, partim fortunarum &c. & dicit Iacob.Butri.hoc intelligas ſi interueniat verbalis conſenſus, & factum: quia dicat velle eſſe incolam, & demum conducat,& ibi habitet: & ex hoc dicit ipſe, ſi aliquis minor ſit extra ciuitatem,& non habeat curatorem, velit autem agere, quomodo hoc poſsit, cum curatorem dare non poſsit, cum non ſit ſuus iudex? Dicunt quidam quod proroget iuriſdictionem illius iudicis, l. Romanius Appulus.de tutori.& curato.datis ab his: tu dicas quod conducat domum, & inhabitet,& dicat ſe eſſe velle incolam. Iacob. Butr.quod poſsit prorogare iuriſdictio.non ſui iudicis. Bald.in l.1.C. de iuriſd.om.iud.& in l.1.de iudic.coniuncta l.eſt receptum.de iuriſdic.omn.iud.econtra ꝙ non poſsit eſſe in iudicio Bar.in l.1.de tutor.& cur.da.ab his.dicit, ꝙ iudex poteſt dare tutorem illi qui non eſt de ſua iuriſdictione in lite quæ vertitur coram eo iudice ad hoc alleg.l.fi.§.1.C.de admi.tut.

An tutor ſolus poſsit repudiare hæreditatem, vel bonorum poſſeſsionem pupillo competentem. Bar.in l.tutor.de bon.poſſ.& ꝙ ibi no.fac. Bald.in l. bonorum.C.qui admit.ad bon.poſſ.

Cum pupillus agit contra tutorem, dicendo ipſum non poſuiſſe omnes res in inuentario, an probatio requiratur contra tutorem? Reſpondeo, probatio debet eſſe talis, quæ concludat tutorem eſſe in dolo, vel in culpa: id eſt ꝙ tutor ſciuit illas res pupilli, vel quod communiter ſciebatur. vel ꝙ diligens paterfamilias inueſtigaſſet, ar.l.ſi putator, ad l. Aquil.l.ſi conuenerit.§.fi.de pignora.act.l.ſi tutor.C.de peric.tut. ¶ Qualiter autem probari debeat? videtur ꝙ ſufficiant indicia nec requiritur plena probatio.l.ſi defunctus.arbi.tute.C.de in litem iur.l.fi.ſed certe illa ſunt intelligenda de indiciis, hoc eſt probationibus claris & liquidis.pro hoc l.2.C. de in litem iur.l.ſcimus.§.licentia.C.de iure delibe.

Quid ſi probetur veſtes & blada fuiſſe in bonis pupilli, ſed non probetur quot veſtes, nec quanta quantitas bladi, nec quantum valuerint: poſito qđ probetur taliter quod includatur dolus vel culpa tutoris. Reſpondeo ſicut contra tutorem qui nullum repertorium fecit, iuratur in litem, l.tutor qui repertorium.de adminiſtratio.tut.eadem ratione ſi fecit,& aliqua omiſit ponere in repertorio, pro illis non poſitis iurabitur, quia quantum ad illas res repertorium non fecit,& debet intelligi repertorium non fecit, id eſt quatenus non fecit, l.Stichum qui meus erit.de leg.1.& ſub iſto iureiuran. veniet quantitas rerum ſeu æſtimatio, ſicut ſi nullum repertorium factum eſſet, & iurabitur in litem taxatione præmiſſa.l.videamus.de in litem iuran.contra autem hæredem non iurabitur in litem.qualiter ergo probabitur? Reſpondeo probabit pupillus quod tot res habebat in bonis, item ꝙ tales poſſeſſiones tantum reddiderunt omni anno, item ꝙ dicti fructus peruenerunt ad tutorem.& hæc eſt probatio plena. Primũ probatur ex repertorio, vel alio inſtrumeuto de facili.ſecundum & tertium probatur per ſeruos factores,& laboratores pupilli, l.ad inſtruen.de adminiſtra.tuto.l.j.§.de ſeruis.de tutel.& ratio. diſtra. & licet tales perſonæ exonerent ſe,& videantur teſtificari in cauſa propria, id forte eſt ſpeciale hoc caſu in odium tutorum, qui librum non exhibent, vt dicto §.de ſeruis. ſed ſi tutor confitetur fructus ſibi datos à colonis integre, ſed negaret eſſe tot quot dicit pupillus, tunc coloni eſſent idonei teſtes: ſed iudex poterit committere vt videant & diſcutiant quot fructus potuerunt quolibet annorum dictorum percipere, & eorum recollectioni ſtare: & puto adhiberi poſſe illos qui negotiorum pupilli notitiam habuere,& habent,& ab eis inſtrui,& eis credere, l.magis puto.§.in primis. de rebus eorum qui.& l.ſi cui libertus.de conditio.& demonſtratio.& an tales debeant iurare, not.in l.1.§.1.de vendi. inſpicien.& l.iuriſiuran.de teſti.& l.compater. de fide inſtr. & l hac edictali.§. his illud C. de ſecundis nupt.

Qualiter debet eſſe compoſitus liber rationum? Reſpondeo ſingulariter debet in eo inſeri, quod ex tali fundo à tali colono tantum tali anno habui, & recepi.non enim debent in genere poni, ſed ſic, vt veritas & falſitas poſſit reperiri.l.antepe.de condi.& demon.& l. verum.de bo.poſ.ſec.tab. Si ergo aliter editur, non videtur edi. Bar.multa alia circa hoc dixit in quodam ſuo conſilio quod incipit, literas magnificentiæ veſtræ recepi. & ibi ponit de libro rationum, & in eo debet inſeri quod ex tali fundo tantum percepi, à tali colono, vt dictum eſt.

Nota ꝙ ſi tutor bannitur,& bona cõfiſcantur, finitur tutela, no.in l.ſi tutor. §.fi.de tutel.& ratio.diſtra.

De tutore petito vide Bald.in auth. ſacramenta.C.quando mul.tu.off.fun. poteſt.& l.ſi quis.de teſt.tu.& l.tutor.de tu.& cur.dat.ab his.

Nota, ꝙ donec mater eſt in medio, non currit tempus ſequenti in gradu petendi tutorem pupillo. ita Bal.in l.nepotib.qui pet.tut.& ibidem gl. Bal.in l.precibus.C.de impu.& ali.ſubſt.

An tutor debeat habere ſalarium pro mercede tutelæ.not.in l.à tutoribus. de admi.tuto.& l.in eos.de tutel.& l.1.§.ſi pupillus.de tutel.& ratio.diſtra.& l.1.& 2.ff.mand.

Nota ꝙ dies finitæ tutelæ interpellat tutorẽ, Bar.in l.ita ſtipulatus. de verb. obl.in 2.quæſtio.prin.

Quo iure competat hodie datio tutoris, Bal.in l.muto.ff.de tut.

Nota ꝙ ſi tutori eſt factum legatum,& recuſet tutelã, perdit legatum, l.qui tutelam.de teſtam.tu.& l.Neſennius.§.fi.cum l.ſeq.& l. tutor petitus.§.1.de excuſatio.tu.cum ſimilibus.

An tutor obligans omnia bona ſua nõ reddita ratione tutelæ incidit in cauſam ſtellionatus, l.3.ff.de cri.ſtellionatus. Albericus in l.qui duob.ff.de fal.

An tutor petitus à matre excludat legitimum, Bar. & Bald.in l. ſi quis ſub conditio.de teſtam.tute.& l.tutor ſi petitus.de tu.& cur.dat. ab his.& l.matres.& l.omnem.ad Tertullia.per Bal.

An mater poſsit petere vitricum tutorem filio ſuo, no.in l.omnem.ad Tertullia.& l.precib.de impube.& aliis ſubſtit. Bald.in l.fi.de contra iudi.tutel.

Nota pro intellectu huius materiæ quod no.Bal.in l.matres.& l.omnem.ad Tertul.& l.ſciant.C.de leg. hæredi.& etiam in l.precibus.& Bar. in l.de tutel.ver.ſed & ſi.de legiti.tutel.

Nota ꝙ licet mater tranſeat annum, ꝙ non petit tutorem filio, ꝙ licet priuetur ſucceſ.non tutela. Bal.in l.precibus.de impub.& aliis ſubſt.iudex debet interponere decretum ſuum circa minorem tempore compromiſsi, nõ tempore laudi. Bal.in l.præſes.C.de tranſ.

De tutore dato matre exiſtente, no.in l. tutor ſi petitus.de tutor.& curato. datis ab his.& auth.matri & auiæ.

Nota ꝙ antequam iudex interponat decretum ſuper alienatione minoris debet pronunciare de quo, per Barto.in l.tutor.de confirm.

* An mater dicatur negligens, ſi ſtat per quatuor menſes, Bal. ꝙ non, in auth. presbyteros. C. de epiſcopis & clericis. Bar. contrarium tenet. fac. Bal. in l. precibus. C. de impub. & ali. ſubſtitutio. & l. matres. & l. omnem. C. ad Tertullianum. & inſtitut. ad tertul. §. fina.

¶ Bald. de Tutore.

TVTOR datus pupillo in teſtamento patris facto inuentario: & decreta ſibi adminiſtratione per iudicem, agit contra debitorem pupilli. Et ſi opponitur tutori, ꝙ agere non poteſt, cum hæreditas non ſit adita: quæritur quid iuris? Et videtur ꝙ non audietur. Nam debuit tutor dari Attilianus, vt Inſt. de Attil. tu. in prin. In contrarium, quia exiſtentia ſui hæredis confert tutelam teſtamentariam, Inſti. de hæred. ab inteſt. §. ſui. adeo vt ſi abſtineat pupillus, nihilominus ſit tutor teſtamentarius cum effectu. Nam prætoris propoſitum, dum ſuis abſtinere permiſit, fuit eũ, ſ. ab oneribus releuare, non commodis obuiare. ff. de vulga. ſubſtit. l. ſi filius qui patri. & hoc tenet Dyn. Spe. dicit, ꝙ immiſtio præcedere debet, vel iudicis auctoritate, uel dato Attiliano tutore, vel dabitur curator ad adeundam hæreditatem. in ver. an dictus. hoc non placet, quia tutor alias curator pupillo non poteſt in aditione hæreditatis dari. ff. de appel. l. cum in vna. §. tutor. Et ideo tutor Attilianus dabitur, & adita hæreditate, eius auctoritate finitum eſt officiũ ſuum, & incipit tutor teſtamentarius: & ſic ceſſat Attilianus, qui eſt datiuus. & ita tenet Odofr. Sed Bar. tenet cum Dy. propter priuilegium exiſtentiæ ſui hæredis. Nam tutela eſt de iure ciuili: & ideo propter exiſtentiam ſui hæredis confirmatur: & in præiudicium tertij, id eſt, tutoris. ar. contra, ff. de teſt. tu. l. qui à patre. & ꝙ ibi no. & de admi. tu. l. impuberi. Forte dici poteſt, ꝙ volens teſtamentarius admittetur ad adminiſtrationem, ſed non cõpellitur inuitus, niſi adita hæreditate. ff. de excu. tu. l. ſi is qui tres. §. 1. ubi dicit, ꝙ teſtamentaria tutela cedit adita hæreditate. & tamen tutor teſtamentarius nõ dabitur niſi ſuis. Item tex. dat formam de tutore Attiliano dando: & à forma textus nõ poteſt recedi. Item ſi exiſtentia facit illum tutorem efficacem non debet retorqueri in præiudicium pupilli, ſi ipſe ſe immiſerat, ꝙ no. Bald. Ex hoc patet, an in pace quã facit pupillus tutoris prædictus auctorizare poſsit. & fuit de facto, vide s. de actore. §. tutor. & j. eo. §. an inuentarium & j. de except. §. exceptio vero facti, uel non facti. & j. de iuſtr. edi. §. an tutor teneatur producere inuentarium. Bald. ¶ Conſuluit Dyn. ꝙ exceptio falſi tutoris excuſata per cautionem rati ſponte admiſſam, l. inter quos. §. alieno. ff. de dam. infec. poſsit iterato obiici in cauſa appellationis: quoniam cautio non extenditur ad cauſam appellationis. Bal. C. de proc. l. ita demum. quia hæc exceptio reddit iudicium nullum. ¶ An inuentarium vitiet, ſi aliquid omittatur, uide C. de iu. deli. l. 1. alias ſi. per Cyn. Opponitur, mater & auia non ſuſcepit tutelã intra annum. uer. item ꝙ non recepit. G. uide j. de poſi. §. pono ꝙ Berta. cum ver. ſeq. quantum ad excludendum ſucceſsionem, põt hoc opponi cuilibet legitimo tutori. C. de legi. hære. l. ſciant. ſed quantum ad excludendam tutelam, nulla lex dicit ꝙ obſtat lapſus anni, & ideo etiam poſt annum mater & auia põt ſuſcipere tutelam vacantem, quia hic non eſt annua. Si tutor teſtamentarius eſt minor, interim non deuenitur ad legitimum, ſed ad datiuum, ſi prius tutor teſtamentarius complet ætatem quã tutela finiri debeat, quia ſola ſpes teſtamentarii excludit legitimum. Nam ſpes teſtati excludit cãm inteſtati. ff. de excu. tu. l. non ſolum. §. ſi libertus. ver. ſed pone, pater. G. ¶ Cũ prior agnatus repellitur à principio, & in perpetuũ tunc uenit ſequens agnatus. Si repellitur à principio, non in perpetuum, ſed ad tps: tunc venit datiuus: vt dicto §. ſi libertus. & ff. de legit. tu. l. 1. §. interdictum. Si autem repellitur ex poſt facto poſt acceptam tutelam, ſi remanent reliquiæ, venitur ad ſequentem in gradu. ff. de teſt. tut. l. ſi quis ſub condõne. niſi alius exiſtat in anteriori gradu. in uer. & ut ſcias. Sed quæ ſunt iſtæ reliquiæ? Reſpõ. in tutela eſt conſiderare curatorem inſeparabilem & exercitium, ꝙ ſi tollitur exercitiũ: tñ remanet ipſa tutela inſeparabilis, ꝙ eſt qñ tutor remouet ab actu: & tunc remanent reliquiæ. Facit ꝙ not. ff. de aucto. tut. l. ſi plurib. in ſimili. ff. vt lega. no. ca. l. 1. §. qui minorem. ſed qñ ipſa tutela funditus per mortem, vel quaſi finitur, tunc non remanent reliquiæ. arg. ff. de cond. & demon. l. intercidit. & facit ff. de ſuſpect. tu. l. hę enim. & dixi ff. de iureiur. l. iuſiurandũ. §. j. de cond. inde. l. ſi non ſortem. §. qui filius. Vide j. de poſi. §. ꝙ iudex. Baldus. ¶ Tutor datus ex inquiſitione, aut datur ex inquiſitione ſolenni agnatis, & coniunctis pupilli; & tunc aut eſt euidenter locuples, & non ſatiſdat: aut dubitanter, & ſatiſdat. Aut datur ex inquiſitione coniunctoria: & tunc ſemper ſatiſdat. in §. ſi autem. uerſi. horum autem. & uerſi. & no. ꝙ tamẽ fiat. Gulie. ¶ An mater dicatur tutrix legitima? videtur ꝙ ſic. C. ad Tertul. l. omnẽ. & C. ex qui. cau. pig. taci. contraha. l. pen. Spec. dicit contra: ꝙ proprie non dicitur legitima, quia exorbitat à naturale legitimæ tutelæ, ſed dicitur anomala. verſ. ſed nũquid dicendum. G. ſed quid ad reſpondendũ quo nomine uocetur? Reſpon. ſi eſſet legitima, falſum diceret G. C. ad Tertul. l. 3. quæ dicit, ꝙ exiſtente legitimo, mater non priuatur ſucceſsione: ſi tamen petiit tutorem. Nam cum mater ipſa eſſet prima in ordine legitimorum: illa gl. pręſupponeret falſum: quia non poteſt inferior legitimus dici, ſi prior legitimus extat. Bar. dicit, ꝙ etiã ſi anomala dicatur. gl. hodie dicit falſum, quia mater præfertur. Debet ergo repudiare tutelam uel agnoſcere, ut pupillus non ſit abſq; tutore, alias priuatur ſucceſsione. Bal. Sed ego dico, ꝙ nullo iure cauetur, ꝙ mater priuetur ſucceſsione, ſi non acceptat, nec repudiat tutelam, ſed bene cauetur, ꝙ perdit ſucceſsionem, ſi non petiit dari tutorem. Bal. At habenti legitimum, mater quæ non ſumpſerit tutelam, non põt alium petere. verſi. ſecundo, ꝙ ſi mater. ergo non punitur. Sed ubi ſumpſiſſet tulam, & dicat ſe nubere uelle, & petat ſe à tutela remoueri, põt petere quem vult loco ſui. Facit ꝙ no. Inſt. de cur. §. interdum. per Accur. quibus omnib. præfertur: quia loco matris ſubrogatur. ver. ſed quid ſi mater. per §. ſin autem tutela. ẽm Bar. & gl. Tenetur mater quæ ſumit tutelã renũciare extraneis nuptiis, Velleiano, & omni alii legum auxilio: hoc dictum eſt pp beneficium legis antiquę. C. ad Vell. Nam ubi nõ ſit certa, mulier, eſſet ipſo iure tuta. Et ideo iſta uerba, & omni alii legum auxilio, ſunt de ſubſtantia in tutela fœminę. in auth. ut hi qui ob. perh. §. pe. ¶ Nuda ſponſalia non finiunt tutelã matris iam ſuſceptã. ſed impediunt ſuſcipiendã. verſ. quid ſi nudum. G. ar. ff. de diuor. l. fi. ¶ Tenetur tutor obligare bona expreſſe. C. de epiſ. aud. l. de creationib. tñ ſi non exprimitur, ualet tutela & decretum, quia tacite intelligitur. C. de admi. tu. l. pro officio. C. de iudi. l. properandum §. fi. & ita tenet Spe. in tit. de curat. verſi. inſtrumentum quoq; curæ. & ver. item quidam. ubi omnino uide j. de ſent. §. alias. & §. ſeq. Bal. Tenetur tutor dare fideiuſſorem idoneum: & tñ ſi non eſt locuples, non propterea decretum eſt nullum. C. de iure dot. l. mulier. & ibi à principio nil fuit omiſſum de contingentib. dic. ut j. §. ſatiſda. ¶ Tutor teſtamentarius non tenetur dare fideiuſſorem: tñ ſi dedit, teneret. ff. de fideiuſ. l. Grece. §. à tutore. ¶ Tenetur tutor ſubire defenſionẽ ſine vlla cunctatione. C. de admi. tu. l. fi. §. defenſor. tñ ſi non dixit illa uerba formalia, ſine ulla cunctatione, ſufficit promiſsio defenſionis, quia tacite intelligitur ſimpliciter. Nam Spe. illa uerba. Sine ulla cunctatione, non ponit in forma, ſed promiſſio defenſionis explicita eſt de forma, & eius omiſsio uitiat tutelam. in d. §. ¶ Vitricus poteſt eſſe tutor priuigni, ſed non educator. §. nunc dicendum. uer. ueruntamen. G. Conceditur ergo ſibi, ꝙ ſi tutor: ꝙ eſt plus, & denegatur educatio, ꝙ eſt minus. ff. de neg. geſt. qui aliena. §. quanquam. Sed ſi lex nõ cõfidit de eo, qũo eſt tutor? Rñ. confidit ẽm quid, non ſimpliciter. ff. de adop. l. nonnunquam. Bal. ¶ Satiſdatio non eſt de ſubſtantia tutelæ: & ideo in alio inſtrũo, & alia die præſtari põt. §. generaliter. uer. non tamen. G. & arg. C. de preci. Impe. offe. l. vniuerſa. ff. qui ſatiſd. cog. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. q a non requiritur ad inchoationem naſcentis officii, ſed ad executionem officii iam in eſſe producti. Simile no. ff. de uſufru. l. 1. Bald. uide s. tutor tenetur dare. & s. de actore. §. ea quæ ſunt. ¶ Si tutor non fecit inuentarium, non ualet auctoritas eius: nam omiſsio modi uel formæ uitiat etiam actum fauorabilem. ff. de uerb. obli. l. qui Romæ. §. Flauius. etiam ſi cõis error adſit: q a lex, Barbarius, non habet locum, niſi in officiis publicis auctoritate & utilitate: nõ in priuatis altero ẽt modo. uer. quia ſi pupillus. G. & no. ff. de iureiu. l. iuſiurandum. §. 1. & l. tutor. §. prodigus. Bal. Vide s. §. an inuentariũ. ¶ Clerici poſſunt eſſe legitimi tutores, niſi ſint monachi uel epiſcopi. Itẽ opponitur. G. monachus nõ habet unde ſoluat, nec hẽt bona, quæ poſſunt hypothecari pro adminiſtratione. Itẽ hĩ pro mortuo. Bal. ¶ Tutorẽ dat iudex originis, domicilliq; pupilli & tutoris, nõ alius. uer. itẽ no. cũ ſeq. G. & qñq; clericus & laicus ꝯueniunt in dando tutorẽ. Inſti. de Attil. tutore. §. nos aũt. in gl. ordi. Bal. ¶ Nomen legitimi tutoris largũ eſt, vt no. C. de excep. l. 3. Bald.

a ¶ De Curatore. [a] Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium illud ualet quod non lædit alterum.*
2 *Curator poteſt à quocunque iudice dari.*
3 *Curator dari poteſt in ultima uoluntate.*

¶ Curator à quibus dari poſſit, & à quibus non.

VISO de tutoribus, aliqua de curatorib. diſcutiamus, dicentes, Qui eos dent, Et quibus dentur, Quę ſit eorum poteſtas, Quibus cauillationibus ab agendo repellantur. Quibus modis conſtituuntur.

ADDITIONES.

a Vide ꝙ dixi ſuper rubrica proxima. Hoc aũt ꝙ eſt ad utranque rubricam cõem q̃ro, an tutor pupilli, uel curator adulti poſsit eiuſdẽ cohæredem uel ſocium prouocare ad diuiſionem, & ad aſsignationem prædiorum & rerum cõium, quoad culturam & fructus tantum. Et ut intelligas, ſcire debes Canoniſta, ꝙ ſi duo ſunt cohæredes, uel ſocii, quorum vterque minor, neuter ad diuiſionẽ prouocat rerũ cõium ſi uero alter eſſet maior: diuiſio ad eius ꝓuocationẽ fieri põt. Habet vtrunq; C. de præd. min. l. pe. ff. de re. eo. qui ſub tut. uel cura. l. 1. §. ſi cõis. & l. ſi pupillo tũ. Idem ſi eſſent duo minores, & tertius maior: ille enim maior ad diuiſionẽ prouocare põt, vt ff. de auct. tut. l. antepe. & ut ibi no. ꝓdicta procedunt in prædiis, & rebus immobilib. & diuiſione quæ in illis fiat, quoad proprietatẽ. Ratio aũt quare lex uoluit ꝓ minorẽ diuiſionẽ non quæri, eſt, ne ſua partẽ diſsipet. Habeo q̃ſtionem hãc ab olim per Lamber. de Ramponib. diſputatã: & incipit, in quęſtione qua quęritur. Et demum per Vianſium renouatã: & incipit, quædã domina. quaſi ꝑ eadem uerba. Hoc tñ ſcias, ꝙ ẽm legem Lombardã nõ eſſet quæſtio: quia ẽt infans prouocare & ꝓuocari põt ad integrã diuiſionẽ, ut ibi. lib. 2. de prohi. alien. mi. l. 3. uoluerunt talẽ ꝓuocationẽ fieri poſſe. Et hoc ẽt tenuit Guido. de Suza. ſuper l. iubemus. 2. C. de ſacroſ. eccl. & ſuper l. pe. C. de præ. mi. Sed quã uia petatur non expreſsit, nec Alb. Gal. in reprobationib. idem tenens. Prædicti aũt dixerunt id peti utili iudicio familiæ herciſcundæ uel cõi diuidundo. Allegant l. antepe. ff. de auctori. tu. cũ ſua gl. & ff. fami. hercíſ. l. Lucius & Titia quæ de tali diuiſiõe redditus loqui vĩ. C. de ſacroſ. eccl. l. iubemus. 2. in prin. vbi prædia eccleſiarũ diuidunt, nõ ad proprietatẽ, ſed ad culturã & fructum. ff. de leg. 2. l. Caius. §. 1. vbi vnus fundus diuiditur, quoad culturã ꝯmodiorẽ, non ꝙ ſint duo fundi. Facit C. ad Treb. l. iubemus. ubi ꝯputatio fructuũ differt à ſolido. Itẽ ſatis eſt iuri ſatisfactũ, ex quo per talẽ diuiſionẽ non permittitur cõio rei. ff. de reb. eo. qui neq;. in fi. Item ex quo ſic expedit minori, debet ceſſare prohibitio. ff. de iure patro. l. adigere. §. quãuis. Imo ſi per illud impediretur utilis expedientia minorũ, incipiet illud ius eſſe iniquum. ff. de vul. & pup. ſubſ. ex facto. in prin. cũ iudex, ꝙ eis vtiliſsimũ eſt, inſpicere debeat. ff. commu. diui. l. iudicẽ in prædiis. Expedientia vero notabilis eſſet, ſi ille cohæres uel ſocius eſſet iniurioſus & rixoſus. ff. pro ſoc. l. ſi cõuenerit. in fi. ꝙ aũt illa iudicia ſint apta, non ſolũ ad proprietatis diuiſionẽ, ſed ẽt ad vſumfructũ & vſum ꝯſtituendũ, & aſsignãdũ, patet ff. fam. hær. ſed & ſi vſucapio. §. 1. & l. & puta. §. 1. & 2. ff. cõi diui. l. ſi quis. §. officio. & l. cõi diui. §. cũ de vſufr. ff. de vſuf. l. æquiſsimũ. Scias ergo l. pe. loq. de minore vnius ciuitatis originario, qui ibi ẽt facultates ſuas hẽt, ſed q a de illis bãnitus eſt, habitat in ciuitate vicina, & ibi ꝯuenitur: quæritur quis det ſibi curatorẽ. l. vnica. C. vbi tu. vel cur. pet. vĩ velle, ꝙ iudex originis & facultatũ ibi: reſtitui apud patriã, & c. Gui. de Suza. ibi tenet, ꝙ rõne neceſsitatis id liceat, ꝙ alias non liceret. ff. de off. ꝓſul. l. vna. & ibi ꝯcordant. & ext. de reg. iur. ꝙ non eſt. Et hic neceſsitas ſit ibi dari, cũ ſine vitæ periculo illuc ire non poſsit. ipſe iudex ſub quo ꝯuenitur, curatorẽ dabit. Bene facit ff. ad mun. l. filii. §. relegatus. & l. eius. §. fi. vbi dicitur, ꝙ relegatus eo loco, vbi arcetur, habet domicilium vbi facit etiã ꝙ de vagabundo dicitur C. vbi de cri. agi. opor. l. 1.